

ЗВІТ
ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ РОБОТУ
ХАРКІВСЬКОГО ІНСТИТУТУ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
УНІВЕРСИТЕТУ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ (М. КИЇВ)
ЗА 2013 РІК

Основними завданнями науково-дослідної роботи інституту у 2013 році було забезпечення органічної єдності змісту освіти і досягнень сучасної економічної науки та передових технологій та використання їх в навчальному процесі, інтеграції вузівської, академічної і галузевої науки, забезпечення інтеграції в міжнародний науково-освітній простір. Науково-дослідна робота інституту протягом 2013 року була скерована на реалізацію основних засад Концепції наукової школи «Банківництво в системі сталого економічного розвитку» згідно з визначеними напрямками, підвищення якості та інноваційної складової наукових досліджень, збільшення кількості наукових розробок, що мають загальнонаціональне та міжнародне визнання, активне залучення та стимулювання припливу творчої молоді в науку та освіту, публікацію результатів наукових досліджень у міжнародних фахових виданнях з можливістю подальшого цитування. Головними напрямками наукових досліджень були науково-дослідні роботи присвячені розвитку та регулюванню банківського та реального секторів економіки, фондового ринку, покращенню функціонування банківських платіжних інструментів.

Протягом року співробітниками лабораторії відбувався постійний моніторинг, облік та координування роботи кафедр та творчих груп з виконання науково-дослідних робіт. Так, зокрема, виконувались:

- Науково-дослідні роботи за Єдиним тематичним планом наукових досліджень НБУ – 4;
- Науково-дослідні роботи на замовлення – 4;
- Ініціативні науково-дослідні роботи – 2;
- Науково-дослідні роботи у рамках договорів про співпрацю – 3.

1) В рамках Єдиного тематичного плану наукових досліджень Національного банку України завершено виконання науково-дослідних робіт на замовлення:

- *Генерального економічного департаменту Національного банку України* (Тема: «Економіко-математичні моделі динаміки показників зовнішнього сектору економіки України» № 0113U002196)).

В процесі виконання роботи було отримано низку результатів, які мають наукову та практичну цінність: проаналізовано наявну законодавчо – нормативну базу регулювання вибору показників, які визначають результати діяльності зовнішнього сектору економіки; проаналізовано відмінності методологічних засад статистики зовнішнього сектору (платіжного балансу, міжнародної інвестиційної позиції, зовнішнього боргу) відповідно до “Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції” (КПБ6); встановлено, що зміна стандартів згідно з КПБ6 впливає на значення показників зовнішнього сектору економіки України; ця суперечність потребує

подальшого дослідження з точки зору коректного вибору бази даних для аналізу з метою формування прогнозу динаміки показників зовнішнього сектору економіки України; проведено емпіричний аналіз торгового балансу України; оцінено чинники реальних торгових потоків України на основі моделі корегування похибки для реальних показників експорту та імпорту товарів та послуг України; встановлено, що найбільш доцільним є використання в роботі моделей ARIMA (p,d,q); встановлено, що перші та другі різниці мають пам'ять ряду не більше двох, тому можна прийняти в якості першого наближення модель виду ARIMA (4,2,4); проведена декомпозиція показника торгового балансу на історичному проміжку часу (2001-2012 рр.).

- *Генерального Департамент інформаційних технологій та платіжних систем Національного банку України* (Тема: «Визначення собівартості власного розроблення програмного забезпечення» № 0113U002194). В рамках дослідження: проведено аналіз наявних вітчизняних та зарубіжних методик для визначення витрат на створення програмного забезпечення; обґрунтовано та впроваджено в практику методику визначення собівартості власного програмного забезпечення на базі витратного підходу, розроблено програмні засоби автоматизації розрахунку собівартості власного програмного забезпечення.

- *Департаменту фінансового моніторингу Національного банку України* (Тема: «Комплекс алгоритмів систематизованих перевірок електронних реєстрів банківських автоматизованих систем для проведення інспектування банків з питань дотримання вимог законодавства України, яке регулює відносини у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансування тероризму»). В рамках виконання плану дослідження розглянуто теоретико-методологічні основи автоматизації банківських процесів, створення сховищ даних та запропоновано блок-схеми алгоритмів для аналізу ст.15 «Фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу» Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом або фінансуванню тероризму».

- *Генерального департаменту регулювання грошового обігу Національного банку України* (Тема: Соціологічне дослідження з питань відношення населення до оптимізації обігу монет дрібних номіналів та вивчення структури платіжних інструментів, які використовуються населенням України). В процесі роботи: оцінено ступінь використання населенням готівки у повсякденних розрахунках; з'ясовано інтенсивність використання платіжних карток населенням у структурі повсякденних розрахунків; з'ясовано, які номінали монет є найбільш зручними для населення, а які сприймаються зайвими (якщо такі будуть виявлені); досліджено ставлення населення України до монет дрібного номіналу та провести оцінку їх необхідності у повсякденних розрахунках; виявлено ставлення населення до можливості вилучення з обігу монет дрібного номіналу (1-2 копійки); оцінено ступінь розуміння принципів заокруглення загальних сум розрахунків готівкою населенням.

2) Науково-дослідні роботи на замовлення:

- ДНВП «Об'єднання Комунар» (Тема: «Удосконалення стратегічного аналізу результатів діяльності підприємства з використанням методики розв'язання зворотних економічних задач, призначених для виконання зворотних розрахунків в системі завдань перспективного фінансово-економічного аналізу» 0112U001670). В роботі досліджено теоретико-методичні підходи до експрес-аналізу кредитоспроможності підприємства, дістало подальшого розвитку теоретико-методичні підходи щодо обліку та аналізу фінансових результатів в системі управління діяльністю підприємства, для зрізаного розподілу типу розподілу Максвелла у явному вигляді отримані вирази для обчислення коефіцієнтів очікуваного прибутку або збитку;

- Харківського територіального управління НБУ (Тема: «Формування маркетингової стратегії розвитку банківського сектору регіону у контексті забезпечення фінансової стабільності (на прикладі банків Харківського регіону)» №0113U002197). В рамках дослідження: проаналізовано науково-методичні засади формування маркетингової стратегії розвитку банківського сектору України; сформульовані актуальні завдання маркетингової стратегії розвитку банківського сектору в контексті забезпечення фінансової стабільності; проаналізовано ефективність маркетингової стратегії розвитку банківського сектору з огляду на фінансові показники діяльності банків України; проаналізовані макроекономічні показники розвитку економіки України, а саме, основні показники соціально-економічного розвитку України; визначено особливості економічного розвитку Харківського регіону, що характеризуються збереженням певних соціально-економічних диспропорцій в регіоні; здійснено аналіз фінансові показники діяльності банків Харківського регіону; розроблено механізм маркетингової стратегії розвитку банківського сектору в контексті забезпечення фінансової стабільності; обґрунтовано роль персоналу як основного важеля при поверненні довіри споживачів банківських продуктів та послуг; побудовано моделі підвищення ефективності продажу банківських продуктів та удосконаленого життєвого циклу споживача банківських продуктів на прикладі банку Харківського регіону (АТ «Укрсиббанк»);

- ВАТ «Турбогаз (Тема: «Розробка методики оцінки фінансової безпеки підприємства» № 0111U010202). В дослідженні удосконалено визначення поняття «фінансова стійкість підприємства» на основі морфологічного аналізу її ознак, дістало подальшого розвитку система принципів оцінювання фінансової стійкості підприємства за рахунок введення до їхнього складу групи принципів оцінювання руху капіталу; дістало подальшого розвитку методичний підхід до експрес-оцінювання фінансової стійкості підприємства, який відрізняється від існуючих: виокремленням показників у групи, що характеризують формування капіталу, його розподіл та використання; застосуванням методу сигмальних відхилень для визначення статичного рівня фінансової стійкості підприємства;

- Головного управління економіки Харківської обласної державної адміністрації (Тема: «Моделювання поведінки платників податків з урахуванням економічних та соціально-психологічних факторів їх мотивації» № 0111U010203). В роботі розроблено методичний підхід до оцінки обсягів

тіньової економічної діяльності, що, на відміну від існуючих, базується на використанні фінансового та монетарного методів і дозволяє визначити обсяги тіньової економічної діяльності у абсолютних величинах, врахувати вплив отриманого підприємствами доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на величину проміжних витрат при зміні обсягів виробництва (дістало подальший розвиток).

3) Ініціативні науково-дослідні роботи:

- Тема: «Міжбанківський ринок інвестиційних проектів: проблеми створення і функціонування» (№ 0111U010200). В рамках теми визначено мету, функції, завдання принципи побудови і функціонування міжбанківського ринку інвестиційних проектів соціально-економічного розвитку країни та її регіонів, його функціональні моделі; запропоновані методичні підходи до формування складу і структури міжбанківського ринку інвестиційних проектів; розроблено комплекс аксіоматичних, статистичних, оптимізаційних, імітаційних та ситуативних моделей міжбанківського ринку інвестиційних проектів соціально-економічного розвитку країни та її регіонів; визначені методи рішення багатокритеріальних задач управління інвестиційними портфелями банків в умовах міжбанківського ринку інвестиційних проектів; проведена кількісна оцінки регуляторного впливу міжбанківського ринку інвестиційних портфелів на соціально-економічний розвиток регіону або України; надані практичні рекомендації зі створення міжбанківського ринку інвестиційних проектів, управління інвестиційними проектами банків; запропонована методика оцінки регуляторного впливу створення міжбанківського ринку інвестиційних проектів на соціально-економічний розвиток країни та її регіонів.

- Тема: «Діагностика системної стабільності на основі макроекономічних та пруденційних показників» (0113U002195). В роботі визначено сутність фінансової стабільності розвитку банку з погляду об'єднуючих ознак розкриття такої сутності (насамперед, це рівноважний стан тренду показника банківської діяльності за окремим її напрямом); надано визначення стабільності банківської системи, як комплексної характеристики стану банківської системи, при якому реалізується її сутність і призначення в економічній системі країни, адекватно та ефективно виконуються її функції, а також забезпечується спроможність підтримувати рівновагу та відновлювати стан після зовнішніх потрясінь чи посилення диспропорцій, будь-яких відхилень від безпечних параметрів, спричинених кризовими явищами (спадом економіки, фінансовою кризою, трансформацією економіки тощо); розкрито методичні основи аналізу фінансової стабільності банку; отримано результати, які свідчать про те, що класичні регулярні методи оптимізації є ефективним інструментарієм для вирішення задач управління фінансовими показниками діяльності банку.

Продовжено роботу за укладеними договорами про наукову та творчу співпрацю з Науково-дослідним центром індустріальних проблем розвитку НАН України та двома ВНЗ м. Харкова. Результатами цієї роботи стали публікації наукових статей, тез доповідей на конференціях, підготовка науково-дослідної роботи зі студентами.

Продовжено роботу на базі науково-дослідної лабораторії науково методичного семінару для магістрів, аспірантів та докторантів «Основи

математичного моделювання фінансових потоків економічних агентів транзитивної економіки».

У 2013 році прийняти заходи для істотного поповнення математичного забезпечення. Досягнуто домовленості про безкоштовний дозвіл співробітникам інституту роботи з програмою «Дедуктор», розробка фірми BaseGroup Labs, та платформою «Прогноз» згідно з договором з фірмою «Прогноз-Україна». Це програмне забезпечення може бути віднесене до найбільш сучасного, воно істотно розширяє можливості моделювання процесів у фінансовій та банківській сферах.

В 2013 році отримано 2 свідоцтва про реєстрацію авторського права:

- на твір № 50065 від 08.07.2013: ««Спеціалізований програмний продукт «НІМ»»»;
- на твір № 50747 від 19.08.2013: ««Спеціалізований програмний продукт «НІМ-2»»»;

Продовжено роботу науково методичного семінару для магістрів, аспірантів та докторантів «Основи математичного моделювання фінансових потоків економічних агентів транзитивної економіки». У звітному році відбулося 10 засідань.

Збірник наукових праць інституту «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики» включено до Російського індексу наукового цитування (РИНЦ), Index Copernicus (Польща) та представлено у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського. Отримано міжнародний стандартний серійний номер видання ISSN 2306-4994 (для електронної версії). На даний час проводиться підготовча робота щодо включення збірника до інших міжнародних інформаційних та наукометричних баз даних.

Особлива увага приділяється вирішенню проблем підготовки кандидатів і докторів наук. Підготовка науково-педагогічних кадрів в інституті ведеться згідно з планом підготовки і захисту дисертаційних робіт. За підсумками роботи за 2013 рік захищено **1** докторська і **3** кандидатських дисертації:

- дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук «Управління фінансовим розвитком банку: методологія, теорія, практика» зі спеціальності 08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит (Самородов Б.В.);
- дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук «Регулювання фінансових потоків в системі управління фінансовими ризиками» зі спеціальності 08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит (Піскунов Р.О.);
- дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук «Інноваційно-інвестиційна модель розвитку кредитування на Україні» зі спеціальності 08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит (Пашова С.М.);
- дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук «Забезпечення надійності учасників кредитних відносин» зі спеціальності 08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит (Мірошник О.Ю.);

Станом на 1.01.14 в інституті над дисертаційними дослідженнями працює **20** осіб, з них **3** аспіранта без відриву від виробництва, **2** аспіранта з відривом від виробництва, **1** здобувача, **10** викладачів, які відраховані, але

продовжують підготовку до захисту, **1** докторант УБС НБУ (м.Київ), **2** викладача, закріплені за докторантурою УБС НБУ (м. Київ) та **1** викладач, який працює над докторською дисертацією поза докторантурою. **2** аспіранта знаходяться в академічній відпустці. Протягом 2013 року було отримано **4** вчених звання доцента та **1** вчена звання професора, Виконано вимоги та надано документи на отримання вченого звання доцента **2** викладачами.

Провідними вченими інституту було проопоновано **1** докторська, **2** кандидатські дисертації, відрецензовано **5** кандидатських і **1** докторську дисертації, **39** авторефератів, **10** монографій, **9** навчальних посібників, **44** наукових статті.

У 2013 році наукова діяльність викладачів знайшла відбиття у публікації **8** монографіях:

1. Чистіліна Т.О., Чхеайло А.А., (у співавторстві) *Людина і соціум у глобалізованому світі* // Монографія за ред. проф. Чаплигіна О.К.- Х.: ХНАДУ, 2012 -340с.
2. Шкодін І.В. *Самоорганізація фондового ринку в умовах глобальної невизначеності: монографія.* - К.: УБС НБУ, 2013. - 459 с.
3. Сословський В.Г., Москаленко О.В. *Активізація участі банків у інвестиційному кредитуванні реального сектора економіки: монографія.* - К.: УБС НБУ, 2013. - 200 с.
4. Жихор О.Б. Куштим В.В. *Інновації і маркетинг – рушійні сили економічного розвитку: монографія / за ред.. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка.* – Суми: ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2012. – С.112-130.
5. Кавун С.В. *Cybercrime as a threat for critical infrastructure protection / Management of Corporate Security – New Approaches and Future Challenges: колективна монографія за редакцією Denis Caleta, Marian Vrsec.* – Ljubljana, Slovenia: Institute for Corporative Security Studies, 2013 – 317 с.
6. Тридід О.М., Кавун С.В., Зима О.Г. *Модели оценки и анализа сложных социально-экономических систем: монографія. Розділ: Множинний метод оцінки рівня економічної безпеки підприємств / Под ред. докт. екон. наук, проф. В.С. Пономаренко, докт. екон. наук, проф. Т.С. Клебановой, докт. екон. наук, проф. Н.А. Кизима.* – Х. : ИД «ИНЖЭК», 2013. – 664 с.
7. Тридід О.М., Дубницький В.Ю., Кобилін А.М., Шубіна С.В. *Досвід співробітництва вищих навчальних закладів та підприємств в розробці спеціалізованих програмних продуктів для економічного факторного аналізу. Інтеграція освіти, науки та бізнесу: монографія / за ред.. А.В.. Череп.* – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2013. – 264 с.
8. Азаренкова Г.М., Головка О.Г., Дікань Л.В., Лукін В.О., Голуб Ю.О., Веровская Л. М., Мавлютов Б., Машарский А., Решина Г. А, Парасоуцкая Н.Н. *Фінансовий контроль: міжнародний досвід (науково-практичне видання. Київ: УБС НБУ, 2013.- 429 с.*

Підготовлено і надано до друку у видавництво **4** монографії:

- Азаренкова Г.М., Біломістний О.М. *Механізм кредитування малого бізнесу* обсягом 7,0 др.арк.;

- Костюченко О.Є. *Механізм адміністративно-правового регулювання фінансової безпеки в Україні: теоретико-інструментальний аналіз* обсягом 15,0 др.арк.;
- за редакцією Тридіда О.М., Азаренкової Г.М. *Проблеми розвитку фінансово-кредитної системи України, наукове видання* обсягом 14 др.арк.;
- Азаренкова Г. М., Піскунов Р. О., Гойхман М. І. *Антикризове регулювання руху грошових потоків суб'єктів господарювання* обсягом 11 др. арк.;
- Давидюк Т.В.(у співавторстві) *Фінанси підприємств. Розділ: Оцінка людського капіталу – основний фактор зростання вартості підприємства на ринку капіталу* обсягом 0,5 др.арк.

Завершено запланований обсяг на 2013 рік роботи над **29** монографіями:

- Ізюмцева Н. В. *Раціональний менеджмент сучасного банку* обсягом 5,0 др.арк.;
- за редакцією Тридіда О.М., Біломісної І.І. *Банківські платіжні картки: проблематика та динаміка розвитку* обсягом 10,0 др.;
- **7** монографій викладачів кафедри фінансів та економічної безпеки («Управління коопераційними зв'язками підприємства», «Економічна безпека: держава, регіон, підприємство», розділ «Оцінка просторового потенціалу соціально-економічного розвитку регіону» монографії «Інновації. Менеджмент. Маркетинг»; «Планування фінансового потенціалу суб'єктів господарювання», «Управління фінансовою стабільністю підприємства», «Проектне фінансування та соціально-економічний розвиток країни», «Фінансова безпека підприємства: теорія, методологія, практика»);
- **8** монографії викладачів кафедри банківської справи («Інвестиційно-орієнтована діяльність банків на ринку цінних паперів України», «Управління кредитним потенціалом банку в умовах транзитивної економіки», «Управління залученими ресурсами банку», «Вплив заощаджень населення на сталість ресурсної бази банків», «Банківські послуги в контексті підвищення конкурентоспроможності комерційних банків», «Механізм функціонування банківського нагляду в Україні», «Забезпечення стабільного розвитку банківської системи: методологія, теорія, практика», «Основи діагностики фінансового стану вітчизняних банків»);
- **3** монографій викладачів кафедри обліку і аудиту («Управління фінансовою діяльністю суб'єктів господарювання в умовах невизначеності», «Аналіз існуючого законодавства України і вплив податків на фінансову діяльність підприємства», «Моделі для антикризового потокового регулювання»);
- **3** монографії викладачів кафедри соціально-гуманітарних дисциплін («Міфологізація як атрибут політичної культури сучасного суспільства», «Біоетика в контексті соціальної відповідальності», «Проблеми творчествa в освіті. Розділ: Творческая компетентность как одно из требований к преподавателю высшей школы»);
- **1** монографія кафедри менеджменту та бізнесу («Управління поведінкою персоналу»);
- **1** монографія кафедри економічної теорії («Соціальний капітал в трансформаційній економіці»)

- **1** сумісна монографія викладачів кафедр обліку і аудиту і інформаційних технологій («Методи оцінки витрат на розробку власного програмного забезпечення»);
- **1** сумісна монографія кафедри економічної теорії і науково-дослідної лабораторії («Економіко-математичні моделі динаміки показників зовнішнього сектору економіки України»);
- **1** сумісна монографія викладачів кафедр фінансів та економічної безпеки, менеджменту та бізнесу, інформаційних технологій («Економічна і інформаційна безпека: колективна монографія»);
- **1** сумісна монографія викладачів кафедр обліку і аудиту і фінансів та економічної безпеки («Міжбанківський ринок інвестиційних проектів: проблеми створення і функціонування»).

Видано **1** підручник і **12** посібників під Грифом Міністерства освіти і науки України, **1** словник:

1. Карасьова З.М. (у співавторстві) **Кредитування і контроль: підручник** Смовженко Т. С. [та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук проф. Т. С. Смовженко, д-ра екон. наук проф. Р. А. Слав'юка. - Київ : УБС НБУ, 2012 - 375 с.
2. Погореленко Н.П., Сидоренко О.М., Сердюк Л.В. **Фінансове планування в банку: навчальний посібник**, - Львів: «Новий Світ-2000», 2013. – 182 с.
3. Тридід О.М., Азаренкова Г.М., Орехова К.В., Біломістний О.М. **Фінансовий менеджмент у запитаннях і відповідях: Навчально-методичний посібник**, - Львів: «Новий Світ-2000», 2013. – 423 с.
4. Костюченко О.Є.Новікова Т.В. **Фінансова грамотність [навч. посібник] / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. – Вид. 2-ге, випр. і допов. – К.: УБС НБУ, 2013. – 311 с.**
5. Костюченко О.Є.Новікова Т.В. **Фінансова грамотність [навч. посібник для вчителя] / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. – Вид. 2-ге, випр. і допов. – К.: УБС НБУ, 2013. – 435 с.**
6. Костюченко О.Є., Новікова Т.В. **Фінансова грамотність [робочий зошит для учня] / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. – Вид. 2-ге, випр. і допов. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. – 116 с.**
7. Чистіліна Т.О. **Етика та естетика: Навчальний посібник.** - Київ : ЦУЛ, 2013. - 304 с.
8. Кобилін А. М. **Системи обробки економічної інформації: Навчальний посібник.** – Київ : ЦУЛ, 2013. - 234 с.
9. Карпова І.В., Іващенко М.В., Соболева О.П., Шкодїна І.В. **Національна економіка: навчальний посібник.** – Львів : «Новий Світ – 2000», 2013. – 435 с.
- 10.Шубїна С.В., Мірошник О.Ю. **Фінансовий аналіз:практикум.** – Київ : ЦУЛ, 2013. - 296 с.
- 11.Лысяк В. Н., Самойлов М. Г., Алешичева А.В., Рошина С.Н. **Физическое и психическое здоровье: пути созидания и сохранения: учебное пособие.**- Харьков: Изд-во «С.А.М.», 2013. - 232 с.;

12. Доронина М.С., Михайленко Д.Г., Полубедова А.А. *Технологія соціально-економічних наукових досліджень (схеми і приклади):* учебное пособие / - Х.: ИД «ИНЖЭК», 2013. - 184 с.
13. Кавун С.В., Пилипенко А.А., Ріпка Д.О. *Економічна та інформаційна безпека підприємств у системі консолідованої інформації:* навчальний посібник - Х.: Вид. ХНЕУ, 2013, - 364 с. (Укр. мов.)

Видано **1** словник:

1. *Англо-український словник сучасної банківської термінології* / уклад. : Л. І. Черняк (координатор) та ін. – К.: УБС НБУ, 2013. – 552 с.

Отримано гриф МОН України на **4** посібники:

1. Сердюкова О.І. «*Professional English for Students in Economics: навчальний посібник*» (№ 1/11-16303 від 28.10.2013), видавництво «Новий Світ -2000».
2. Азаренкова Г.М., Біломістний О.М., Біломістна І.І. *Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: підручник* (№1/11-15933 від 22.10.2013), видавництво УБС НБУ.
3. Тридід О.М., Жихор О.Б., Другов О.О., Мартюшева Л.С., Кузьминчук Н.В., Орехова К.В. *Фінансова безпека суб'єктів господарювання: підручник* №1/11-15941 від 22.10.2013), видавництво УБС НБУ.
4. Азаренкова Г.М., Юрченко Л.І., Малихіна Я.А., Костюченко О.Є., Шубіна С.В., Лобігер Н. С. *Методологія наукових досліджень: навчальний посібник* (№ 1/11-16306 від 28.10.2013), видавництво УБС НБУ.

6 посібників і **1** підручник знаходяться на зовнішньому рецензуванні (процедура отримання грифа МОН України)

1. Кобилін А.М., Самородов Б.В. *Інформаційний менеджмент: навчальний посібник.*
2. Савченко Г.О., Гадецька С.В. *Фінансова математика: навчальний посібник.*
3. Бровар О.В., Світлична В. В. *Практикум з історії України: Навчальний посібник.*
4. Каднічанська В.М., Вядрова І.М. *Фінансовий моніторинг у банку: навчальний посібник.*
5. Азаренкова Г. М., Піскунов Р. О. *Проектний аналіз (в схемах та прикладах): навчальний посібник.*
6. Шубіна С.В., Мірошник О.Ю. *Стратегічний аналіз. Практикум: навчальний посібник.*
7. Тридід О.М., Жихор О.Б., Орехова К.В. (у співавторстві). *Економічна безпека: підручник.*

Завершено запланований обсяг робіт над **17** посібниками.

1. Легостаєва О.О., Гнип Н.О. *Податкова система. практикум.*
2. Черняк Л.І., Лисенко О.А., Підкопай Т.В., Чернявська І.С. *Англійська мова: Центральні банки зарубіжних країн і грошово-кредитна політика: навчальний посібник*
3. Малихіна Я.А. *Трудове право: навчальний посібник.*

4. *Тридід О.М., Кавун С.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення економічної безпеки: навчальний посібник.*
5. *Тридід О.М., Вядрова І.М., Самородов Б.В., Погореленко Н.П., Сидоренко О.М., Подчесова В.Ю., Новікова Т.В., Маслова А.Ю., Мусієнко О.М., Котелевська Ю.В. Банківська система: підручник.*
6. *Соболева О.П. Макроекономіка: навчальний посібник.*
7. *Костюченко О.Є. Правове регулювання фінансової безпеки банку: навчальний посібник.*
8. *Сидоренко О.М., Маслова А.Ю. Бюджетування у банку: навчальний посібник.*
9. *Самородов Б.В. Основи фінансової аналітики та прогнозування в банку.*
10. *Тридід О.М., Орехова К.В., Пашова С.М. Ринок фінансових послуг: практикум*
11. *Тридід О.М., Азаренкова Г.М., Орехова К.В., Москаленко О.В., Піскунов Р.О. Інвестування: практикум*
12. *Тридід О.М., Азаренкова Г.М., Орехова К.В., Пашова С.М., Гузар У.Є. (сумісно з ЛІБС) Стратегічний та інноваційний менеджмент у сфері фінансово-економічної безпеки: навчальний посібник.*
13. *Азаренкова Г.М., Головка О.Г. Внутрішньофірмове бюджетування: навчальний посібник.*
14. *Піскунов Р.О. Менеджмент ризику в схемах та прикладах: навчальний посібник.*
15. *Доронін А.В., Торяник Ж.І. (у співавторстві) Маркетинг у схемах і таблицях: навчальний посібник у схемах і таблицях.*
16. *Пасічник І.В., Волохата В.Є., Базадзе К.М. Центральний банк і грошово-кредитна політика: навчальний посібник.*
17. *Климова Н.І. Стратегічне управління: навчальний посібник.*

Наукові праці викладачів опубліковані в наукових фахових виданнях, таких як «Вісник Національного банку України», «Банківська справа», «Бізнес-інформ», «Економіка. Фінанси. Право», «Регіональна економіка», «Економіка України», «Економіка промисловості», «Юридична Україна», «Сталий розвиток економіки», «Інноваційна економіка», «Часопис економічних реформ», «Вісник економіки транспорту і промисловості», «Системи управління, навігації та зв'язку», «Вісник Університету банківської справи Національного банку України», «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики», «Теорії мікро – макроекономіки», «Економіка розвитку», «Коммунальное хозяйство городов», «Гуманітарний часопис», «Економічний форум», «Форум права», «Фінанси, облік і аудит».

Протягом 2013 року викладачі підготували **143** наукових статті загальним обсягом **78,5** др. арк., у т.ч.:

1. *Азаренкова Г.М., Іванова М.В. Внутрішні фактори впливу на сталість руху фінансових потоків ринку корпоративних облігацій // Вісник НБУ №1(203)/2013. - С.36-41.*

2. Біломістна І. І., Сословський В. Г. Фактори впливу на розвиток карткової платіжної системи України / І. І. Біломістна, В. Г. Сословський // *Банківська справа*. - №1(109). – 2013. – С. 98-109.
3. Лукін В.О., Маляревський Ю.Д., Ольховська В.В. Формування програми підготовки бухгалтерів в вузах // *«Бізнес-інформ» № 1 (2013) С.252-257.*
4. Сидоренко О.М. Банківський нагляд у системі регулювання діяльності банків / О.М.Сидоренко // *Щомісячний інформаційно-аналітичний журнал «Економіка. Фінанси. Право» – 2013, №1/2013 – С. 59-61.*
5. Біломістна І. І. Особливості формування теоретичних підходів до визначення фінансових ресурсів банку як економічної категорії / І. І. Біломістна // *Регіональна економіка*. - №1(67). – 2013. – С. 146-153..
6. Орехова К.В. Управління загрозами фінансовій безпеці підприємства / К.В. Орехова // *Науково-практичний журнал «Економіка промисловості» (РИНЦ) (м.Донецьк)*. – 2013. – № 1 (13). – С. 79-86.
7. Костюченко О.Є. Інструментальна теорія С. С. Алексєєва // *Юридична Україна*. – 2013. – № 2. – С.15-20.
8. Котелевська Ю.В. Відновлення довіри споживачів до банківської системи як елемент формування ефективної маркетингової стратегії банку // *Міжнародний науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки», 2013. - №2'2013(19). – С.342-346.*
9. Тридід О.М., Дубницький В.Ю., Федосик І.М., Столярук Д.Б. Прогнозування потреби в готівці на регіональному рівні з використанням методів економіко-математичного моделювання // *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики: збірник наукових праць*. - Випуск 1(14)/2013. – 2013. – С.132-140.
10. Шкодін І.В. Механізм удосконалення системи державного регулювання фондового ринку // *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. – Випуск № 1 (16) / 2013. – 2013. - С. 16-21.
11. Чистіліна Т.О. Споживачтво в умовах соціально-економічної кризи: філософське осмислення // *Гуманітарний часопис: Збірник наукових праць*. – Харків: ХАІ, 2013. - № 1. – С. 39-45.

У 2013 році **62** викладачів взяли участь у **75** науково-практичних конференціях, **1** форумі, **1** симпозіумі, **1** конгресі, **3** семінарах. За результатами участі опубліковано **92** тези в наукових збірниках загальним обсягом **17,9** др.арк., у т.ч.:

- Міжнародна науково-практична конференція «Фінансова система України: проблеми та перспективи розвитку в умовах трансформації соціально-економічних відносин, Українська академія банківської справи Національного банку України;
- Міжнародна науково-практична конференція «Перспективи розвитку університетських бібліотек на шляху розбудови знань», Львівський національний університет ім. Івана Франка;
- Міжнародна науково-практична конференція «Банковская система: устойчивость та перспективы развития», Поліський державний університет;

- Міжнародна науково-практична конференція «Підприємницька діяльність в Україні: Проблеми розвитку та регулювання», КНЕУ ім. В.Гетьмана;
- Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання розвитку економіки в умовах сучасної нестабільності», Київський економічний науковий центр;
- Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених та студентів «Актуальні проблеми економіки та нові технології викладання (Смирновські читання)», Міжнародний банківський інститут, Санкт-Петербург;
- Міжнародна конференція «Стратегія розвитку вищої і середньої професійної освіти в Росії», Фінансовий Університет при Уряді Російської Федерації, Москва;
- Всеукраїнська науково-практична конференція «Правові відносини: сучасний стан та перспективи розвитку», Харківський національний університет внутрішніх справ;
- Всеукраїнська науково-практична конференція «Перспективи розвитку економіки в ринкових умовах», Мукачівський державний університет;
- Всеукраїнська наукова конференція «Інформаційна безпека: виклики і загрози сучасності», Національна академія Служби безпеки України, Київ.

Вперше у вересні 2013 року в інституті проведена I Міжнародна науково-практична конференція «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики» В конференції взяли участь 162 науковці з 39 вищих навчальних закладів, організацій та фінансових установ, в т.ч. 30 науковців з інших країн

У 2013 році молодий вчений інститут (Біломістна І.І.) стала переможцем Конкурсу на здобуття стипендії Харківської обласної державної адміністрації ім. М.І. Туган-Барановського у номінації «Економіка». В Конкурсі публікацій з проблем політичної економії науковці інституту Шкодін І.В. отримала перемогу в номінації краща стаття, Івашенко М.В. – в номінації краща монографія. В Міжнародному конкурсі «Наука і освіта» під патронатом Оксфордського клубу ректорів викладачі інститут здобули перемогу в номінації «Кращий навчальний посібник».

У 2013 році 7 науковці брали участь у роботі галузевих конкурсних комісій всеукраїнських студентських конкурсів.

Надруковано збірники наукових праць інституту «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики» №1(14)/2013 обсягом 38,4 др. арк. і №2(15)/2013 обсягом 37,2 др. арк. в яких було надруковано 13 статей викладачів інституту.

Для можливості отримання подвійного диплому у вересні 2013 р. студентам IV курсу інституту було презентовано магістерські програмами Балтійської Міжнародної Академії (м. Рига), Університету Міколаса Ромеріса (м. Вільнюс, Литва), Вищої школи менеджменту (м. Барселона, Іспанія), Краківського економічного університету та Швейцарської бізнес-школи та забезпечено навчання 3 студентів VI курсу за програмою «Міжнародні фінанси» у Балтійській міжнародній академії.

З метою впровадження інноваційних підходів до мовної підготовки забезпечено викладання іноземною мовою 8 дисциплін в повному обсязі та 8 дисциплін частково, захист 13 дипломних робіт іноземною мовою, продовжено роботу щодо оволодіння викладачами інституту іноземною мовою на курсах англійської мови з метою подальшого викладання дисциплін на іноземній мові.

Науково-пошукова робота студентів є одним із найважливіших способів формування у них навичок самостійного творчого пошуку в обраній ділянці знань, допомагає визначити їх рівень конкурентоспроможності на ринку праці і здійснюється шляхом підготовки наукових робіт у процесі виконання курсових та дипломних проєктів, участі у виконанні науково-дослідних тем, публікації наукових статей і тез доповідей за результатами виступів на науково-практичних конференціях. Керівництво науковою роботою 396 студентів здійснювало 59 викладачів. За результатами цієї роботи студентами підготовлено: наукових статей – 34, тез наукових конференцій – 338, загальний обсяг публікацій становив 72,2 др. арк.

У 2013 році відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України на базі інституту проведено Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт зі спеціальності «Банківська справа», *студент інституту та його науковий керівник-викладач нагороджені дипломами I ступеня МОН України*. Науковці інституту брали активну участь в експертній оцінці студентських наукових робіт.

У квітні 2013 р. в інституті проведено Міжнародну науково-практичну конференцію молодих вчених та студентів «Наукові дослідження молоді – вирішенню проблем європейської інтеграції», у роботі якої взяли участь 316 студентів з 46 вищих навчальних закладів, 7 з яких - іноземні вищі навчальні заклади.

За підсумками конференції підготовлено збірник наукових статей на електронному носії: *Наукові дослідження молоді - вирішенню проблем європейської інтеграції: Збірник наукових статей*. – К.: УБС НБУ, 2013. — 1 електрон. опт. диск (CD-R). — Облік.-вид. арк. 56,8.

Протягом 2013 року студенти взяли участь у всеукраїнських та міжнародних конференціях, таких як:

- Міжнародна науково-практична конференція «Творчий пошук молоді - курс на ефективність», Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут;
- Міжнародна студентська наукова конференція «Теоретичні та прикладні аспекти аналізу фінансових систем», Львів, Львівський інститут банківської справи УБС НБУ;
- Міжнародна студентська науково-практична конференція «Проблеми і перспективи розвитку сучасної економіки», Севастополь, СІБС УАБС НБУ;
- Міжнародна науково-теоретична конференція студентів і аспірантів «Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес», Харків, НТУ «ХПІ»;

- *Всесвітній Нобелівський економічний конгрес «Світова економіка XXI століття: цикли та кризи», Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля;*
- *Міжнародна студентська наукова конференція «Світовий досвід та економіка регіонів Росії», Курський філіал Фінансового Університету;*
- *Всеукраїнська студентська наукова конференція «Проблеми обліку, контролю та аналізу в економіці України», Львів, Львівська політехніка;*
- *Всеукраїнська студентська наукова конференція «Актуальні проблеми використання економічного потенціалу країни», Тернопільська обласна організація, об'єднання студіюючої молоді «Зарево»;*
- *Всеукраїнська науково-практичної конференції студентів « Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України : погляд на майбутнє», Суми, ДВНЗ «УАБС НБУ»*
- *Всеукраїнська студентська науково-практична конференція II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з «Фінанси, грошовий обіг і кредит», Ірпінь, Національний університет Державної податкової служби України*
- *Всеукраїнська науково-практичній конференції студентів та аспірантів «Фінансово-кредитна система України в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів», Черкаси, ЧІБС УБС НБУ.*

Студенти інституту брали участь у 10 міжнародних, 28 всеукраїнських конкурсах, 3 регіональних:

- Міжнародний конкурс ім. професора Веніамінова В.Н. на найкращу студентську наукову роботу по економіці, управлінню і інформатики в економічній сфері (диплом I ступеня – 2, диплом II ступеня – 2, диплом III ступеня – 5, грамота – 2, сертифікати - 2.);
- Міжнародному конкурсі науково-дослідницьких робіт студентів та молодих вчених Фінансового Університету при Уряді Російської Федерації (отримано диплом III ступеня, диплом лауреата конкурсу – 1);
- Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика (обласний етап) (32, 35, 35 місце з 64 можливих);
- Міжнародному мовно-літературному конкурсі ім. Тараса Шевченка (обласний етап) (2, 8, 10 місце з 85 можливих);
- Міжнародному конкурсі наукових робіт студентів, магістрів та аспірантів «Актуальні проблеми розвитку фінансово-економічних інститутів» (Белгородський державний національний дослідницький) та отримали диплом I ступеня та 2 диплома лауреатів конкурсу;
- Міжнародній студентській бізнес-грі «Корпорація ідей». Команда отримала сертифікат учасника Бізнес-гри і пам'ятні призи;
- Міжнародному конкурсі наукових робіт студентів та аспірантів, присвяченому 40-річчю присудження Нобелівської премії В.В. Леонтєву, організованому Дніпропетровським університетом ім. Альфреда Нобеля та отримали 4 відзнаки Благодійного фонду «Планета Альфреда Нобеля»
- Двох Міжнародних конкурсах студентських науково-дослідних робіт англійською мовою. Отримано 2 диплома I ступеня, 1 диплом III ступеня, 7 дипломів переможців у номінаціях;

- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за напрямом «Банківська справа» (диплом I ступеня);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за напрямом «Фінанси, грошовий обіг і кредит» (диплом III ступеня);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за напрямом «Транспорт (Економіка транспорту та зв'язків)» (диплом III ступеня);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за напрямом «Економіка підприємства та управління виробництвом» (дипломи I і III ступенів);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за напрямом «Менеджмент» (диплом II ступеня);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за напрямом «Економіка природокористування і охорони навколишнього середовища» (диплом II ступеня);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за напрямом «Управління персоналом і економіка праці» (диплом III ступеня);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за напрямом «Інтелектуальна власність» (грамота);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за напрямом «Філософські науки» (сертифікат учасника);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за напрямом «Педагогічні науки» (сертифікат учасника);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за напрямом «Туризм» (сертифікат учасника);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за напрямом «Готельно-ресторанна справа» (сертифікат учасника);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за напрямом «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит» (сертифікат учасника);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за напрямом «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» (сертифікат учасника);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за напрямом «Інформатика та кібернетика» (2 сертифіката учасника);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за напрямом «Соціологічні науки» (2 сертифіката учасника);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за напрямом «Актуальні питання співробітництва з Європейським» (сертифікат учасника);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності «Економіка сільського господарства та АПК» (2 сертифіката учасника);
- Всеукраїнському конкурсі «Новітній інтелект України» (диплом II ступеня, диплом III ступеня, 7 сертифіката учасників на регіональному етапі);
- Всеукраїнському конкурсі студентських проектів економічних реформ (4 сертифіката учасника II етапу);
- Всеукраїнському конкурсі в рамках реалізації Стипендіальної програми «Завтра.UA» Фонду Віктора Пінчука (3 сертифіката учасника II етапу, 1 сертифікат учасника III етапу);

- Всеукраїнському конкурсі студентів «Україна ХХІ століття: цивілізаційний вибір», при Президентському фонді Леоніда Кучми (диплом лауреата конкурсу, 2 сертифіката учасника);
- Всеукраїнському конкурсі студентських робіт на кращу розробку науково-методичних матеріалів з використанням програмних продуктів Парус (диплом лауреата конкурсу);
- Всеукраїнському конкурсі «Студентський чемпіонат зі стратегічного менеджменту» (сертифікат учасника);
- Всеукраїнському конкурсі студентських маркетингових планів (4 місце);
- Всеукраїнському спеціальному конкурсі команд SIFE компанії «Philip Morris Україна» з презентації програм стажування (сертифікат учасника);
- Всеукраїнському молодіжному конкурсі «Новий старт. Сценарій майбутнього» (переможці в конкурсі ідей);
- Всеукраїнських Національних змаганнях Enactus (SIFE);
- Харківському регіональному конкурсі студентських наукових робіт з гуманітарних наук (диплом I, III ступеня, 13 учасників отримали грамоти за участь від Ради Ректорів вузів Харківського регіону, Головного управління освіти і науки Харківської облдержадміністрації);
- Міжрегіональному конкурсі «Аудитор – 2013» (за участь у I турі отримано 1 подяку за участь у конкурсі, 15 сертифікатів);
- Регіональний конкурс студентських науково-практичних робіт «Міжнародні стандарти фінансової звітності: світова та національна практика, результати та перспективи» - диплом переможця, I місце.

Продовжено роботу Студентської науково-дослідної лабораторії до якої залучено науково обдаровану молодь інституту.

Зведена статистична інформація про виконання основних видів наукової роботи за 2013 рік додається (*додаток 1*).

Невід’ємною складовою розширення **використання міжнародного досвіду наукових досліджень** є залучення зарубіжних учених до навчального процесу, семінарів і курсів з підвищення кваліфікації та участь викладачів і студентів ХІБС УБС НБУ у міжнародних конференціях і семінарах.

Протягом 2013 року підтримувались ділові, наукові та культурні зв’язки з наступними ВНЗ - партнерами:

- Поліським державним університетом (м. Пінськ, Республіка Білорусь);
- Поліським державним університетом (м. Пінськ, Республіка Білорусь);
- Фінансовим Університетом при Уряді Російської Федерації (м. Москва, Російська Федерація);
- Швейцарським Корпусом Експертів (м. Цюріх, Швейцарія);
- Вищою школою - Банківським інститутом (м. Прага, Чехія);
- Брестським Державним Технічним Університетом (м. Брест, Республіка Білорусь);
- Балтійською Міжнародною Академією (м. Рига, Латвія);
- Люблінським католицьким університетом ім. Івана Павла II (м. Люблін, Республіка Польща);
- Краківським економічним університетом (м. Краків, Республіка Польща);

- Вищою школою – Університетом прикладних наук Федерального банку Німеччини (м. Гахенбург, Німеччина);
- Міжнародним банківським інститутом (м. Санкт-Петербург, Російська Федерація);
- Курською філією Фінансового університету при Уряді Російської Федерації (м. Курськ, Російська Федерація);
- Белгородським державним національним дослідницьким університетом (м. Белгород, РФ);
- Офісом Програми ім. Фулбрайта;
- Університетом ім. Миколаса Ромеріса (м. Вільнюс, Литва).

За результатами участі НПП в міжнародних наукових заходах протягом 2013 р. **кваліфікацію підвищили 16** науково-педагогічних працівників ХІБС УБС НБУ шляхом участі в **8** міжнародних наукових конференціях, **1** науковому семінарі, проходження **3** стажувань, **1** літній школі, а саме:

- участь у XII Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми економіки та нові технології викладання (Смирновські читання)» на базі Міжнародного банківського інституту (м. Санкт-Петербург, РФ). За результатами участі у конференції було опубліковано тези доповідей (**21-23 березня 2013 р.**);
- участь у Міжнародній науково-методичній конференції «Стратегія розвитку вищої і середньої професійної освіти в Росії» в Фінансовому Університеті при Уряді РФ (м. Москва, РФ). За результатами опубліковано тези доповіді (**27-28 березня 2013 р.**);
- участь у міжнародному семінарі «Особливості функціонування кредитних та фінансових установ Чеської Республіки» та проходження практики у фінансових установах Чеської республіки, за організацією Вищої школи – Банківським інститутом (м. Прага, Чеська Республіка). Отримано відповідний сертифікат (**03-18 травня 2013 р.**);
- участь у IV Міжнародній науково-практичній конференції «Банківська система: стійкість та перспективи розвитку» на базі Поліського державного університету (м. Пінськ, Республіка Білорусь). За результатами опубліковано тези доповіді та отримано сертифікат (**16-17 травня 2013 р.**);
- участь у Міжнародній науковій конференції «Знання – економіка - суспільство» в Краківському економічному університеті (м. Краків, Польща), надано до друку статтю (**05-07 червня 2013 р.**);
- участь у стажуванні з метою обміну досвідом викладання дисциплін економічного спрямування іноземною мовою в Університеті ім. Миколаса Ромеріса (м. Вільнюс, Литва). Отримано сертифікати (**17 -21 червня 2013 р.**);
- участь у Міжнародному симпозіумі викладачів вишів, який організовує Центр університетського капеланства Римського Вікаріату в Римі, Італія протягом **19-23 червня 2013 р.**;
- участь у Міжнародній літній фінансовій школі – 2013 на базі Балтійської Міжнародної Академії (м. Рига, Латвійська Республіка). Було проведено семінар-тренінг для всіх учасників літньої школи. За результатами участі всі учасники отримали сертифікати (**1-7 липня 2013 р.**);

- участь у Міжнародній конференції «Соціальні інновації: теоретичні та практичні питання» в Університеті Міколаса Ромеріса (м. Вільнюс, Литва). За результатами участі у конференції було опубліковано статтю. **(08-13 жовтня 2013 р.)**;
- участь у XI Міжнародній науково-практичній конференції «Управління якістю в сучасному вузі» на базі Міжнародного банківського інституту (м. Санкт-Петербург, РФ). За результатами участі у конференції було опубліковано тези доповідей **(29-31 жовтня 2013 р.)**;
- участь у стажуванні з метою вивчення досвіду викладання дисциплін економічного спрямування англійською мовою в Університеті прикладних наук Федерального банку Німеччини (м. Гахенбург, Німеччина). Отримано сертифікат **(18 -22 листопада 2013 р.)**;
- участь у стажуванні з метою вивчення зарубіжного досвіду в методиці викладання дисциплін соціально-гуманітарного та математичного спрямування, а також організації навчально-методичної та наукової роботи в Балтійській міжнародній академії (м. Рига, Латвія) протягом **(18 -22 листопада 2013 р.)**;
- участь у роботі III Міжнародної науково-практичної конференції «Застосування інформаційно-комунікаційних технологій та статистики в економіці та освіті (ICAICTSEE 2013)» в Університеті національної та світової економіки (м. Софія, Болгарія). Отримано сертифікат учасника та опубліковано 2 тези доповідей **(06 -07 грудня 2013 р.)**;
- взято участь в II Міжнародному Інтернет - чемпіонаті «Гроші», який проводило агентство ВЕП (м. Москва, Росія). Участь брали 2 команди за участю 6 викладачів та 12 студентів. В рейтингу вузів ХІБС зайняв 2 та 5 місця **(5 грудня 2013 р.)**.

Протягом навчального року науково-педагогічними працівниками інституту опубліковано **18** наукових статей у зарубіжних виданнях.

Протягом 2013 р. відбулось **5 службових відряджень** за участю **8** НПП з метою участі у круглих столах та обговорення питань співпраці:

- участь у круглому столі «Методика викладання економічних дисциплін» в Інституті проблем управління ім. В.А. Трапезнікова РАН (м. Москва, РФ), де було презентовано доповідь, яка була опублікована **(20-23 березня 2013 р.)**;
- участь у круглому столі «Інноваційна університетська практика підготовки сучасного спеціаліста» на базі Зеленогурського університету (м. Зелена Гура, Польща). Також було проведено гостьову лекцію для студентів Університету, за результатами участі у круглому столі до друку надано статтю **(21-22 травня 2013 р.)**;
- протягом **4-7 грудня 2013 р.** відбулось службове відрядження до Школи економіки, менеджменту та статистики Університету Болоньї (м. Болонья, Італія) з метою обговорення питань подальшої співпраці, зокрема, в науковій сфері, та вивчення досвіду планування та організації навчального процесу;
- участь у круглих столах «Взаємозв'язок бухгалтерського, управлінського і податкового обліку в інформаційній системі управління економікою комерційних установ», «Сучасні парадигми обліку і звітності» в рамках Міжнародного молодіжного форуму фінансистів в Фінансовому Університеті

при Уряді Російської Федерації (м. Москва, РФ), де було презентовано доповіді, які будуть опубліковані (**06-07 грудня 2014 р.**), та викладачі отримали 2 сертифікати учасників;

- участь у роботі круглого столу «Актуальні проблеми банківської справи» на базі Міжнародного банківського інституту (м. Санкт-Петербург, РФ), де були представлені доповіді викладачів (**23-25 грудня 2013 р.**)

Участь студентів у міжнародних заходах

Протягом 2013 р. **60** студентів мали змогу взяти участь у міжнародних заходах:

Участь студентів у наукових конференціях, форумах, тематичних тижнях:

- участь 2 студентів у міжнародному тижні «Діяльність центральних банків» в Вищій школі – Університеті прикладних наук Федерального банку Німеччини (м. Гахенбург, Німеччина) в рамках Міжнародних тижнів вищих навчальних закладів Центральних банків України, Німеччини та Білорусі. За результатами участі отримано сертифікати (протягом **07-18 лютого 2013 р.**);
- участь 1 студента у XI Міжнародній заочній науково - практичній конференції «Оцінка ролі економічних трансформаційних процесів при формуванні ринкових структур: методологічний і практичний аспекти» (Аналітичний центр «Економіка і фінанси», м. Москва, РФ), 9 лютого 2013 р. Опубліковано тези доповіді;
- участь 11 студентів у міжнародній науково-практичній конференції «Science inside» (**5-6 квітня 2013 р.**) та у засіданні круглого столу «How to become rich?» на базі Белгородського державного технологічного університету ім. Б.В. Шухова. За результатами участі 2 студента отримали 2 дипломи «За кращий твір» та 9 студентів отримали грамоти за активну участь;
- участь студентки у XI Міжнародній студентській науковій конференції «Світовий досвід та економіка регіонів Росії» (**5 квітня 2013 р.**) в Курському філіалі Фінансового Університету (м. Курськ, РФ), опубліковано тези доповіді та отримано сертифікат;
- участь 3 студентів у II Міжнародній молодіжній науково-практичній конференції «Науковий потенціал молоді – майбутньому Білорусі» (**10 квітня 2013 р.**) в Поліському державному університеті (м. Пінськ, РБ), студентів нагороджено дипломами та сертифікатами про участь, опубліковано тези доповіді;
- участь 1 студентки у Міжнародній молодіжній науковій конференції «Майбутнє науки - 2013», яка проходила в Південно-західному державному університеті (м.Курськ, РФ), підготовлено тези доповіді (**23-25 квітня 2013 р.**);
- участь 1 студентки у XI Міжвузівській студентській науково-практичній конференції «Інновації в економіці і освіті – новій Росії», Міжнародний банківський інститут, м. Санкт-Петербург, РФ (**12-16 травня 2013 р.**), до друку надано 8 студентських тез;
- 3 студентів взяли заочну участь **27 листопада 2013 р.** у VI Міжнародній науково-практичній конференції студентів, аспірантів і молодих вчених

«Інформаційні технології в науці, бізнесі та освіті (Технології безпеки)» в Фінансовому Університеті при Уряді РФ (м. Москва, РФ);

- участь 2 студентів у конференції «Соціальні інновації: теоретичні та практичні питання» в Університеті Міколаса Ромеріса (м. Вільнюс, Литва) протягом **08-13 жовтня 2013 р.**, опубліковано 2 статті;
- участь 2 студентів у міжнародному тижні «Діяльність центральних банків. Виклики і перспективи Центральної і Східної Європи» протягом **10-17 листопада 2013 р.** на базі ЛІБС УБС НБУ за участю представників Вищої школи - Університету прикладних наук Федерального банку Німеччини (м. Гахенбург, Німеччина), Поліського державного університету Національного банку Республіки Білорусь (м. Пінськ, Республіка Білорусь) та УАБС НБУ (м. Суми), отримано 2 сертифікати;
- 2 студентів взяли заочну участь **27 листопада 2013 р.** у VI Міжнародній науково-практичній конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Інформаційні технології в науці, бізнесі та освіті (Технології безпеки)» в Фінансовому Університеті при Уряді РФ (м. Москва, РФ);
- участь 4 студентів у Міжнародному молодіжному форумі фінансистів в Фінансовому Університеті при Уряді Російської Федерації (м. Москва, РФ), де було презентовано доповіді, які будуть опубліковані (**06-07 грудня 2014 р.**), та отримано 4 сертифікати про участь;
- участь 4 студентів у VIII Міжнародному студентському науковому форумі регіональних університетів «Студентська наукова зима в Бресті – 2013» в Брестському державному технічному університеті (м. Брест, РБ) протягом **19-21 грудня 2013 р.**, надано до друку 4 статті. Протягом форуму студенти взяли участь в олімпіаді «Фінанси і кредит». За результатами участі всі студенти отримали сертифікати учасників та грамоти;
- участь 5 студентів у роботі круглого столу «Актуальні проблеми банківської справи» на базі Міжнародного банківського інституту (м. Санкт-Петербург, РФ), де були представлені доповіді студентів та викладачів (**23-25 грудня 2013 р.**).

Проходження практики, навчання студентів в літніх школах та участь у наукових семінарах:

- **вперше** завдяки домовленості між вишами з Белгородським державним національним дослідницьким університетом (м. Белгород, РФ) було організовано двосторонню виробничу практику, так в період з **25 лютого по 2 березня 2013 р.** 7 студентів ХІБС пройшли виробничу практику у відділенні «Сбербанк Росії» м. Белгорода (РФ). За успішне проходження практики кожен студент отримав відповідний сертифікат. Також було організовано практику для 5 студентів з Белгорода в відділенні «Приватбанку» м. Харкова;
- 4 студента проходили практику у фінансових установах Чеської республіки та брали участь у міжнародному семінарі «Особливості функціонування кредитних та фінансових установ Чеської Республіки», за організацією Вищої школи – Банківським інститутом (м. Прага, Чеська Республіка) в період з **03-18 травня 2013 р.** Кожен студент отримав відповідний сертифікат;

- участь 5 студентів у Міжнародній літній фінансовій школі – 2013 на базі Балтійської Міжнародної Академії (м. Рига, Латвійська Республіка), яка відбулась протягом **1-7 липня 2013 р.** За результатами участі всі учасники отримали сертифікати.

Подвійний диплом:

- на даний момент в рамках програми «Два дипломи» навчаються **4 студенти** ХІБС УБС НБУ за магістерськими програмами «Управління підприємницькою діяльністю й адміністрування» та «Міжнародні фінанси» в Балтійській міжнародній академії (м. Рига, Латвія).

Учать студентів у міжнародних конкурсах та олімпіадах:

- в **березні 2013 р.** забезпечено участь 7 студентів у Міжнародному конкурсі наукових робіт студентів і аспірантів, який проводить Фінансовий Університет при Уряді РФ (м. Москва, РФ). Студенти отримали 2 дипломи та 5 сертифікатів;
- надіслано 3 роботи (**квітень 2013 р.**) на Міжнародний конкурс наукових робіт студентів, магістрів та аспірантів «Актуальні проблеми розвитку фінансово-економічних інститутів» на базі Белгородського державного національного дослідницького університету (м. Белгород, РФ). Студенти отримали 3 дипломи;
- надіслано 14 наукових робіт студентів інституту для участі у Міжнародному конкурсі ім. професора Веніамінова В.Н. на найкращу студентську наукову роботу по економіці, управлінню і інформатики в економічній сфері (**грудень 2013 р.**), Міжнародний банківський інститут (м. Санкт-Петербург, РФ);
- взято участь в II Міжнародному Інтернет - чемпіонаті «Гроші», який проводило агентство ВЕП (м. Москва, Росія). Участь брали 2 команди за участю 12 студентів. В рейтингу вузів ХІБС зайняв 2 та 5 місця (**5 грудня 2013 р.**). За результатами отримано 2 сертифікати.

Протягом 2013 навчального року на базі інституту були проведені наступні заходи:

- в **лютому 2013 р.** було опрацьовано та надіслано 2 заявки з додатками для участі у грантовій програмі Європейського Союзу ім. Жана Моне;
- участь студента у семінарі Національної агенції з питань вищої освіти у Франції щодо отримання стипендій Уряду Франції на навчання (**12 лютого 2013 р.**, м. Київ, КПІ);
- **03-04 квітня 2013 р.** на базі Інституту організовано та проведено II Міжнародну науково-практичну конференцію студентів та молодих вчених "Наукові дослідження молоді – вирішенню проблеми Європейської інтеграції" за участю студентів-учасників від іноземних вишів. На конференції загалом участь взяли **42** студента від іноземних закладів – партнерів;
- **04 квітня 2013 р.** організовано зустріч з почесним консулом Словацької Республіки Дмитром Ланським, отримано інформацію про запровадження професійної практики для студентів на підприємстві Словаччини, Угорщини та Австрії;

- **23 травня 2013 р.** організовано зустріч студентів з представниками Центру міжнародних програм освітнього консалтінгу Onix education щодо можливостей навчання за кордоном;
- надано заявку 1 викладача для участі у конкурсі Польсько-Американського Фонду Свободи і Польсько-Американської Комісії Фулбрайта на отримання стипендії ім. Лейна Кіркланда;
- протягом 2013 р. **7** студентів зацікавилися програмою академічних обмінів імені Фулбрайта та почали підготовку до проходження тесту TOEFL та формування пакету документів;
- протягом 2013 р. студенти клубу «Міжнародний» постійно брали участь у вебінарах, які проводилися Офісом програми імені Фулбрайта (Київ), де студенти отримували інформацію про вимоги участі у конкурсах програми ім. Фулбрайта, умови грантів, тощо;
- **31 липня 2013 р.** організовано зустріч дипломата економічного відділу Посольства США пана Еріка Андерсена з директором інституту з метою обговорення стану розвитку фінансового сектору та інвестиційного клімату Харківського регіону;
- протягом 2013 року проводились презентації щодо можливості отримання подвійного диплому за магістерськими програмами на базі Балтійської Міжнародної Академії (м. Рига), Університету Міколаса Ромеріса (м. Вільнюс, Литва), Вищої школи менеджменту (м. Барселона, Іспанія), Краківським економічним університетом та Швейцарською бізнес школою;
- **26-27 вересня 2013 р.** на базі Інституту організовано та проведено Організовано I Міжнародну науково-практичну конференцію «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики» за участю іноземних делегацій в кількості 10 осіб, загалом участь взяли 28 іноземних представників;
- **3 жовтня 2013 р.** проведено круглий стіл з Університетом Міколаса Ромеріса (м. Вільнюс, Литва) в режимі онлайн щодо отримання подвійного диплому за магістерськими програмами;
- **16 жовтня 2013 р.** було організовано та проведено Міжнародну web-конференцію на кафедрі іноземних мов «Проблеми і перспективи електронного навчання іноземним мовам» за напрямками: «Досвід використання комп'ютерних технологій iTRAINIUM», «Особливості застосування технологій iTRAINIUM для навчання іноземних мов в університетах Росії» та «Особливості застосування технологій iTRAINIUM в системах управління дистанційним навчанням (на прикладі LMS Moodle)». Участь взяли 7 представників з Росії та 15 учасників з Харкова.
- **30 жовтня 2013 р.** 3 представника інституту взяли участь у презентації Національного Темпус-офісу в Україні щодо нової освітньої програми ЄС ЕРАЗМУС+ на базі Української державної академії залізничного транспорту (м. Харків);
- протягом **31 жовтня – 1 листопада 2013 р.** в інституті було організовано прийом д.е.н., зав. лабораторією економічної динаміки та управління інноваціями Інституту проблем управління РАН (м. Москва, РФ) Ніжегородцева Р.М. для читання гостьових лекцій студентам та викладачам

інституту на теми: «Сучасна криза як зміна технологічних укладів» та «Макроекономічні моделі та аналіз причин стійкої нерівноваги у відкритій економіці». Лекції прослухали студенти 3-5 курсів;

- протягом грудня 2013 р. взято участь у Міжнародному конкурсі «Наука і освіта» під патронатом Оксфордського клубу ректорів (Оксфорд, Велика Британія) у номінації «Кращий підручник» з презентацією «Англо-українського словника сучасної банківської термінології», за результатами участі отримана перемога та сертифікат-підтвердження.

Участь

науково-педагогічних працівників інституту у підвищенні кваліфікації за кордоном (к-ть осіб)

ХІБС УБС НБУ/ Назва заходу	Кількість учасників, 2013
круглі столи	7
міжнародні семінари	1
міжнародні конференції	9
Стажування	5
Літня школа	1
службові поїздки	1+4 (за власний рахунок)
Всього:	28

Участь

студентів інституту в організації практичного навчання за кордоном, участь студентів і аспірантів у міжнародних заходах (к-ть осіб)

ХІБС УБС НБУ/ Назва заходу	Кількість учасників, 2013
навчальні семінари, міжнародні тижні	4
практика студентів	11
стажування	-
міжнародні конференції, форуми	14+13 (за власний рахунок)
круглі столи	5
Міжнародна олімпіада	4
семестрові навчання, подвійний диплом	4
Літня школа	5
Всього:	60

Кількість отриманих відзнак

студентами та викладачами ХІБС УБС НБУ (м. Київ) за результатами участі у закордонних заходах

Кількість отриманих відзнак у 2013 р.	Студенти	Викладачі
Сертифікати	39	11
Грамоти	13	
Дипломи	10	
Всього:	62	11

Статистичний звіт
про виконання наукової роботи викладачами Харківського інституту
банківської справи Університету банківської справи Національного банку
України (м. Київ) за 2013 рік

№ з/п	Види наукової діяльності	Всього наукових робіт за 2012	Всього наукових робіт за 2013	Кількість наукових робіт на 1 НПП за 2012	Кількість наукових робіт на 1 НПП за 2013
	I. Планові наукові дослідження				
1.	Науково-технічні звіти	10	8	0,11	0,09
2.	Дисертації:				
	– докторські	-	1		0,01
	– кандидатські	8	3	0,09	0,03
3.	Монографії	19	8	0,21	0,09
4.	Підручник	3	1	0,03	0,01
5.	Навчальні посібники	10	13	0,11	0,14
6.	Наукові статті опубліковані у: – журналах, збірниках наукових праць	174	143	1,91	1,55
7.	Тези доповідей на: – конференціях	97	92	1,07	1,0
	II. Рецензування				
1.	Монографії	6	10	0,07	0,11
2.	Навчальні посібники	9	9	0,10	0,10
3.	Підручники				
4.	Дисертації:				
	– кандидатські	5	7	0,06	0,08
	– докторські	2	2	0,02	0,02
5.	Автореферати	32	39	0,35	0,42
6.	Наукові статті	38	44	0,42	0,48
	III. Керівництво НДР студентів з підготовкою:				
1.	Наукової статті	44	46	0,48	0,5
2.	Конкурсних науково-дослідних робіт	334	396	3,67	4,30
3.	Доповіді на конференцію	314	338	3,50	3,67

Кількість науково-педагогічних працівників (НПП) на кінець 2012 року – 91 осіб
Кількість науково-педагогічних працівників (НПП) на кінець 2013 року – 92 осіб

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
ХАРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
У ХАРКІВСЬКОМУ ІНСТИТУТІ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
УНІВЕРСИТЕТУ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ (м. Київ)
У 2013 РОЦІ

ХАРКІВ
2013

Основні результати наукових досліджень у Харківському інституті банківської справи Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ) у 2013 році / Відп. за випуск О. М. Біломістний. – Харків: ХІБС УБС НБУ, 2013. – 45 с.

Редакційна колегія:

Азаренкова Г. М. – заступник директора з наукової роботи та міжнародних зв'язків Харківського інституту банківської справи Університету банківської справи Національного банку України, доктор економічних наук, професор;

Біломістний О. М. – начальник наукового відділу ХІБС УБС НБУ;

Дубницький В.Ю. – завідувач науково-дослідної лабораторії ХІБС УБС НБУ;

Мірошник О.Ю. – науковий співробітник науково-дослідної лабораторії ХІБС УБС НБУ.

Збірник містить основні результати дисертаційних досліджень, виконаних та захищених аспірантами та працівникам Харківського інституту банківської справи УБС НБУ (м. Київ), а також анотовані звіти науково-дослідних тем, що виконувались у 2013 році. Відображено проміжні результати проведених досліджень з актуальних проблем фінансово-кредитного сектору економіки. Матеріали збірника можуть бути корисні науковцям та працівникам фінансово-кредитних установ, а також використовуватися під час впровадження у навчальний процес у вищих навчальних закладах економічного спрямування.

Адреса редакційної колегії:

Науковий відділ ХІБС УБС НБУ
просп. Перемоги, 55
м. Харків, 61174

ЗМІСТ

ВСТУП.....
I. АВТОРЕФЕРАТИ ДИСЕРТАЦІЙ НА ЗДОБУТТЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ.....

Автореферати дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук

1. Самородов Б.В.

Управління фінансовим розвитком банку: теорія, методологія, практика...

Автореферати дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.....

2. Мірошник О. Ю.

Забезпечення надійності учасників кредитних відносин

3. Пашова С. М.

Банківське інвестиційне кредитування інноваційної діяльності в Україні..

4. Піскунов Р.О.

Регулювання руху грошових потоків в системі управління фінансовими ризиками

II АНОТОВАНІ ЗВІТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ТЕМ.....

Науково-дослідні теми, що виконувалися на замовлення Національного банку України.....

1. Економіко-математичні моделі динаміки показників зовнішнього сектору економіки України (№ 0113U002196).....

2. «Визначення собівартості власного розроблення програмного забезпечення» (№ 0113U002194).....

3. «Формування маркетингової стратегії розвитку банківського сектору регіону у контексті забезпечення фінансової стабільності (на прикладі банків Харківського регіону)» (№0113U002197).....

Науково-дослідні теми, що виконувалися на замовлення підприємств, установ, організацій.....

4. Удосконалення стратегічного аналізу результатів діяльності підприємства з використанням методики розв'язання зворотних економічних задач, призначених для виконання зворотних розрахунків в системі завдань перспективного фінансово-економічного аналізу (№ 0112U001670).....

5. Моделювання поведінки платників податків з урахуванням економічних та соціально-психологічних факторів їх мотивації (№ 0111U010203).....

6. Розробка методики оцінки фінансової безпеки підприємства ПАТ «Турбогаз» (№ 0111U010202).....

Науково-дослідні теми, що виконувалися на ініціативних засадах.....

7. Міжбанківський ринок інвестиційних проектів: проблеми створення і функціонування (№ 0111U010200).....

8. Діагностика системної стабільності на основі макроекономічних та пруденційних показників (0113U002195).....

III. МОНОГРАФІЇ.....

IV. СВІДОЦТВА ПРО РЕЄСТРАЦІЮ АВТОРСЬКИХ ПРАВ.....

ВСТУП

В процесі виконання науково-дослідних робіт, які виконували у 2013 році у Харківському інституті банківської справи Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ), основні зусилля були скеровані на реалізацію основних завдань, сформульованих в Концепції наукової школи УБС НБУ «Банківництво в системі сталого економічного розвитку» та Концепції «Інноваційного розвитку Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ)». Основною метою науково-дослідних робіт було вивчення процесів розвитку та регулювання банківського та реального секторів економіки, фондового ринку, покращенню функціонування банківських платіжних інструментів.

Як відомо, головними формами наукових досліджень в інституті є виконання науковими та науково-педагогічними працівниками дисертаційних досліджень, науково-дослідних робіт, написання монографій, підготовка заявок на право інтелектуальної власності.

Наукові результати, отримані в процесі їх виконання, в процесі провадження в навчальний процес сприяють підготовці висококваліфікованих фахівців.

В 2013 році працівниками Харківського інституту банківської справи, було захищено 4 дисертації за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит, у тому числі: 1 – доктора наук, 3 – кандидата наук.

Частка штатних працівників з науковими ступенями у загальній чисельності науково-педагогічних працівників склала 58%, частка докторів наук-10 %. Основним завданням у цій сфері наукової діяльності на 2014 є впровадження отриманих наукових результатів в практичну діяльність підприємств різної форми власності та в навчальний процес, посилення роботи, спрямованої на своєчасну підготовку дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата та доктора наук..

За 2013 рік у Харківському інституті банківської справи Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ) було виконано 8 науково-дослідних робіт, у тому числі: науково-дослідних робіт за Єдиним тематичним планом наукових досліджень НБУ – 2; науково-дослідних робіт на замовлення – 4; ініціативних науково-дослідних робіт – 2. У виконанні робіт приймали участь кафедри інституту: банківської справи, фінансів та економічної безпеки, обліку та аудиту, інформаційних технологій, вищої математики та науково-дослідна лабораторія інституту. Результати наукових досліджень було відображено в 1 підручнику та 12 посібниках з грифом МНОМС, 1 словнику, 7 монографіях та 143 опублікованих статтях. Оригінальність створеного в процесі виконання науково-дослідних робіт спеціалізованого програмного забезпечення підтверджена двома свідоцтвом про реєстрацію авторського права на твір.

У 2014 році необхідно продовжити роботу щодо пошуку замовників наукової продукції інституту, впровадження вже отриманих наукових результатів в практичну діяльність підприємств та установ, розпочати роботу над обґрунтуванням тем науково-дослідних робіт на 2015 р.

I. АВТОРЕФЕРАТИ ДИСЕРТАЦІЙ НА ЗДОБУТТЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ

Автореферати дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук

1. Управління фінансовим розвитком банку:
теорія, методологія, практика: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Самородов Борис Вадимович ; Університет банківської справи Національного банку України (м. Київ). – Київ, 2013.

В останні роки спостерігається уповільнення темпів економічного зростання багатьох країн світу, в тому числі й України. Результатом цього є світова та європейська фінансові кризи, які суттєво вплинули та продовжують впливати на один із важливих сегментів економіки України – вітчизняний банківський сектор.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває розв'язання проблеми забезпечення стабільного розвитку банківської системи України в цілому та вирішення завдань управління фінансовим розвитком банку (УФРБ) як елементу цієї системи. Основною запорукою фінансового розвитку кожного банку в сучасних умовах повинно стати ефективне управління, яке має ґрунтуватися на розробці та реалізації дієвих заходів із визначення і забезпечення оптимальних показників фінансового стану (ФС) банку. Зазначене вимагає здійснення науково обґрунтованого фінансового прогнозування, планування та реалізації ефективних цільових проектів із забезпечення досягнення банком покращеного ФС, який є результатом позитивного фінансового розвитку банку.

Сьогодні існує потреба в комплексних дослідженнях концептуальних теоретико-методологічних підходів до УФРБ в напрямі розвитку і поглиблення аспектів із ефективного формування та використання капіталу банку, його доходів і грошових фондів. Вимагають розроблення та впровадження нові технології, за допомогою яких із високою достовірністю можна прогнозувати основні параметри банку і визначати цілі його фінансового розвитку, планувати цільові проекти, реалізація яких забезпечить визначені оптимальні (найраціональніші) показники ФС банку. При цьому забезпечити оптимальність (раціональність) економічних рішень, які приймаються, та планів, котрі розробляються при підготовці управлінських дій, неможливо без коректного моделювання ФС банку, зіставлення та оцінювання можливих варіантів вирішення конкретних завдань фінансового прогнозування і планування в системі управління його фінансовим розвитком.

Важливість дослідження зазначених проблем і недостатній рівень їхньої наукової розробленості та практичної реалізації визначили вибір теми дисертаційної роботи, її мету, завдання та зміст.

1. Фінансовий розвиток банку – одна з головних складових його

економічного розвитку, що характеризується сукупною зміною певних фінансових показників діяльності банку, які позитивно або негативно впливають на рівень його фінансового стану. Фінансовий стан банку – це інтегральний показник, який характеризує результати фінансової діяльності банку в певний період часу, зміна його рівня є однозначним переходом банку на якісно новий рівень (незалежно від того, гірший він чи кращий). Головною ознакою фінансового розвитку банку є характер впливу управління на його результат. Позитивний фінансовий розвиток банку передбачає перехід з старого (поточного) фінансового стану в новий, покращений, що забезпечується науково обґрунтованим управлінням максимальною досяжністю запланованих значень фінансових показників діяльності банку. Негативний фінансовий розвиток відповідно є наслідком неефективного управління ним, в результаті чого відхилення між фактичними (поточними) значеннями фінансових показників діяльності банку та їх запланованими значеннями зростає, що призводить до погіршення його результуючого фінансового стану.

2. Фінансовий розвиток банку може характеризуватися такими класифікаційними ознаками: характером змін (спрямований, циклічний, спіральний); типом тренду (лінійний, нелінійний); динамікою зміни фінансового стану (рівномірний, нерівномірний); природою ключового критерію (абсолютний, відносний); рівнем невизначеності процесів (прогнозований, випадковий); основою зміни фінансового стану (екстенсивний, інтенсивний); можливістю управління змінами (керований, спонтанний); корпоративною стратегією (адаптивний, реактивний, випереджаючий); тривалістю дії (короткостроковий, середньостроковий, довгостроковий).

3. Фінансовий розвиток банку має циклічний характер і супроводжується фазами піднесення і спаду. В процесі свого фінансового розвитку банк у фазі піднесення досягає кращого фінансового стану у майбутньому. Таке покращення фінансового стану банку в часі може відбуватися різними способами, описуватися відповідними напрямками (траєкторіями). Поглиблені дослідження дозволяють стверджувати, що серед можливих траєкторій фінансового розвитку банку може існувати оптимальна (раціональна) траєкторія, яка забезпечується науково обґрунтованим управлінням максимальною досяжністю запланованих значень фінансових показників діяльності банку.

4. Управлінням фінансовим розвитком банку є континуальною системою заходів із визначення і забезпечення науково обґрунтованих оптимальних фінансових показників діяльності банку, досягнення значень яких впливає на його перехід з поточного фінансового стану в новий, покращений, який характеризується цільовими значеннями його фінансових показників та відповідністю цільовій моделі фінансового розвитку банку. Цільовими значеннями фінансових показників банку є показники, визначені на етапі постановки цілей фінансового розвитку банку, які є орієнтирами цього розвитку. Цільова модель фінансового розвитку банку – це множина орієнтирів розвитку банку, які характеризують його загальний покращений фінансовий стан.

5. Управління фінансовим розвитком банку в системі його фінансового

менеджменту є перетином множин цілей фінансового розвитку банку зі завданнями і функціями стратегічного фінансового менеджменту банку як складової його загального фінансового менеджменту. Ефективний фінансовий менеджмент банку повинен ґрунтуватися на формуванні цільової моделі фінансового розвитку банку та ідентифікації конкретних цільових проектів, реалізація яких дозволяє забезпечити відповідність перспективного фінансового стану банку цій моделі.

6. Складовими (базовими) ефективного механізму управління фінансовим розвитком банку є методи аналізу, планування і прогнозування та інструменти реалізації цільових проектів. Методи аналізу, планування і прогнозування повинні сприяти реалізації континуальної підсистеми визначення науково обґрунтованих оптимальних фінансових показників діяльності банку, тобто виявленню орієнтирів фінансового розвитку на основі глибокого аналізу поточної фінансової діяльності банку і реального оцінювання його поточного фінансового стану. Інструменти, за допомогою яких має втілюватися цільовий проект, є інструментами реалізації континуальної підсистеми забезпечення досягнення орієнтирів фінансового розвитку банку. Механізм управління фінансовим розвитком банку повинен базуватися на принципах цілеспрямованості, системності, оптимальності, компетентності і зворотного зв'язку, що забезпечить ефективність досягнення визначених цілей його фінансового розвитку.

7. Проведений аналіз дозволяє констатувати, що основними проблемами у забезпеченні ефективного управління фінансовим розвитком банку є: відсутність системного підходу до визначення цільових орієнтирів такого розвитку та уніфікованого методичного інструментарію, який має забезпечувати ключові функції прогнозування і планування управління фінансовим розвитком банку; низька ефективність реалізації методичних підходів до визначення науково обґрунтованої раціональної (або оптимальної в ідеальному випадку) траєкторії розвитку банку; неналежний рівень компетентності суб'єктів управління фінансовим розвитком банку для забезпечення якісної реалізації функцій управління; відсутність постійного зворотнього інформаційного зв'язку про стан відповідних об'єктів управління; дискретність заходів із визначення і забезпечення науково обґрунтованих оптимальних фінансових показників діяльності банку, які характеризують його фінансовий стан та складають цільову модель його фінансового розвитку.

8. Аналіз результатів діяльності вітчизняних банків засвідчив, що через низьку ефективність управління їх фінансовим розвитком суттєво погіршилися їхні фінансові показники, що в цілому призвело до розбалансованості функціонування банківського сектору. Найбільшу питому вагу (95 %) серед збиткових банків у 2008 році склали банки II групи. Вже з 2009 року спостерігалось збільшення кількості збиткових банків I групи, питома вага чистого збитку яких у інтегральному показнику усіх банків становила 55 %. А в 2011 році питома вага збитків банків I та II груп становила 54 % та 34% відповідно. На кінець 2011 року доходи банків порівняно з 2010 роком збільшилися на 10,24 % і склали 79,260 млрд грн, а витрати зросли на 1,15 % і становили 86,029 млрд грн. Хоча темпи збільшення доходів перевищували

темпи зростання витрат, що у підсумку забезпечило покращення показників діяльності банківського сектору, проте через відсутність ефективного механізму управління фінансовим розвитком банків їм не вдалося досягнути фінансової стабілізації.

9. Управління фінансовим розвитком банку передбачає послідовну реалізацію таких етапів: аналіз діяльності банку в ретроспективному періоді та прогнозування його розвитку; фінансове планування та розробка моделі фінансового розвитку банку, яка враховує сформульовані цілі його фінансового розвитку; визначення цільових проектів, що забезпечать банку відповідний фінансовий розвиток (досягнення фінансових цілей); моделювання цільових проектів фінансового розвитку банку та отримання результатів їх запровадження; корекція фінансових цілей розвитку банку та розроблених цільових проектів із урахуванням конкретних результатів моделювання; ухвалення відповідних рішень з підготовки та реалізації заходів зі сприяння фінансовому розвитку банку; підготовка до реалізації цільових проектів фінансового розвитку банку; реалізація цільових проектів фінансового розвитку банку з обов'язковим корегування управління з урахуванням реакції на внутрішні і зовнішні збурення. Останнім етапом управління фінансовим розвитком банку є аналіз та контроль за результатами виконання цільових проектів.

10. Загальна концепція управління фінансовим розвитком банку може бути реалізована на основі впровадження в систему управління трьох підсистем: рейтингування, прогнозування і запозичень на зовнішніх ринках, які можна розглядати як інструментарій для підтримки континуальної системи заходів із фінансового прогнозування і планування діяльності банку та реалізації цільового проекту запозичень додаткових коштів на зовнішніх ринках, як одного з можливих ефективних інструментів управління фінансовим розвитком банку.

11. Методологія діагностики фінансового стану банку на основі рейтингових систем дозволяє проводити порівняльний аналіз діяльності банку з банками-конкурентами поетапно, використовуючи при цьому виключно публічні дані фінансової звітності і базуючись на комплексній трикомпонентній технології, що враховує аналіз та оцінку рейтингу надійності банку, його кредитного рейтингу та рейтингу загального фінансового стану. Множина фінансових показників діяльності банку, за якими будується рейтинг його загального фінансового стану, має враховувати рейтингові числа надійності і кредитного рейтингу, що в результаті дозволить комплексно оцінити поточний та перспективний стан банку у процесі управління його фінансовим розвитком.

12. Ефективним розрахунковим інструментарієм визначення рейтингу банку є розроблена модифікація таксонометричного методу, що використовує науково обґрунтований підхід до обробки даних з урахуванням компетентності експертів, які оцінюють важливість критеріїв (фінансових показників), за якими відбувається відповідне рейтингування, пов'язане з прогнозуванням і плануванням фінансового розвитку банку.

13. Для вирішення завдань проведення рейтингової діагностики фінансового стану банку необхідно оцінювати окремо кожний рейтинг як одну

з ключових характеристик діяльності банку. Для цього доцільно застосовувати технологію поступового умовного виключення окремих банків із групи досліджуваних, яка дозволяє виявити найкращі банки та не допустити помилкового включення більш «слабких» банків до результуючої рейтингової сукупності.

14. Застосована авторська методологія діагностики фінансового стану банку дозволяє сформуванню науково обґрунтовану підсумкову рейтингову сукупність досліджуваних банків, які характеризуються найкращими фінансовими показниками своєї діяльності, тобто рівнем свого фінансового розвитку, порівняно з банками-конкурентами рейтингової групи. Дана сукупність формується поетапно шляхом виключення з групи досліджуваних банків тих, які не відповідають встановленим показникам надійності і кредитоспроможності.

15. Процес науково обґрунтованого визначення оптимальних цільових фінансових показників діяльності банку в контексті управління його фінансовим розвитком необхідний при здійсненні фінансового планування та прогнозування діяльності банку. Упровадження оптимізаційних методичних підходів для вирішення цього завдання є ефективною технологією, в рамках якої можна використовувати методи оптимізації для визначення оптимальних значень фінансових показників діяльності банку – орієнтирів його фінансового розвитку.

16. Результатом досягнення цільових значень фінансових показників діяльності банку стане перехід банку в новий покращений фінансовий стан, що вплине на підвищення його рейтингу серед банків-конкурентів. Розроблений методичний підхід дає можливість ідентифікувати такі банки з групи досліджуваних (що складають їхню поточну рейтингову сукупність), які можуть перейти до групи більш надійних, кредитоспроможних і таких, що мають вищий рейтинг загального фінансового стану, з визначенням орієнтирів фінансового розвитку для конкретного банку.

17. Застосування методичного підходу до оптимізації фінансових показників дозволяє виявити, чи може банк потенційно застосувати запозичення на зовнішніх ринках як можливий цільовий проект свого фінансового розвитку. При цьому необхідною вимогою є визначення цільових значень фінансових показників, які забезпечать йому відповідний покращений загальний фінансовий стан і досягнення яких дадуть можливість цьому банку випередити банки-конкуренти, що вже мали відповідний досвід запозичень на зовнішніх ринках, та отримати в майбутньому належний рейтинг від міжнародних рейтингових агентств.

18. У контексті загальної методології управління фінансовим розвитком банку, використання інструменту запозичень коштів на зовнішніх ринках та інших шляхів забезпечення власного фінансового розвитку у поєднанні із запропонованим методичним підходом до оптимізації фінансових показників банку дозволяє вирішити два завдання: 1) якими повинні бути ці фінансові показники для того, щоб його рейтинги надійності, кредитоспроможності і загального фінансового стану банку були вищі порівняно з банками-конкурентами досліджуваної рейтингової сукупності на конкретну дату; 2)

якими мають бути цільові значення фінансових показників діяльності конкретного банку у майбутніх періодах, досягнення значень яких вплине на перехід банку з поточного в новий покращений фінансовий стан та в результаті забезпечить йому підвищені рейтинги надійності, кредитоспроможності і загального фінансового стану.

19. Основними показниками, що мають підлягати аналізу та оцінюванню при впровадженні запозичень на зовнішніх ринках в управління фінансовим розвитком банку, є: доходи, експлуатаційні витрати (витрати), прибуток (операційний і чистий), рентабельність діяльності, амортизаційні відрахування і капітальні інвестиції (в тому числі й додаткові). Зміна зазначених показників характеризує витрати та результати реалізації банком цільового проекту фінансового розвитку через запозичення на зовнішніх ринках. У рамках реалізації банком запозичень можуть бути запропоновані чотири конкурентні способи (варіанти) цього інструменту, які міг би реалізувати конкретний банк при виході на зовнішні ринки в розглянутому перспективному періоді для поліпшення показників своєї діяльності, а саме: випуск єврооблігацій, синдиковане кредитування, вихід на публічне розміщення на міжнародних фондових майданчиках частини своїх акцій, сек'юритизація стандартизованих, неproblemних кредитних активів.

20. Визначення показників діяльності банку в процесі управління його фінансовим розвитком шляхом реалізації інструменту запозичень на зовнішніх ринках слід проводити за 3 етапами. На першому – необхідно провести прогнозування показників діяльності банку без урахування його виходу на зовнішні ринки. На другому – оцінити вплив витрат і результатів реалізації інструменту запозичень на зовнішніх ринках на визначені показники діяльності банку, що будуть зазнавати змін протягом перспективного періоду. Третій етап передбачає визначення найефективнішого варіанту (способу) запозичень для конкретного банку. Для цього необхідно ввести інтегральний критерій ефективності та розрахувати його значення для кожного з цих варіантів. При оцінюванні критерію ефективності слід враховувати систематичні і випадкові похибки, що трапляються у зв'язку з невизначеністю функціонування банків, а також вплив фактору часу, що уможливорює визначення величини флуктуації (зміни) цього критерію для кожного з способів запозичень на зовнішніх ринках та виявлення найефективнішого з них для конкретного банку.

Обґрунтованість і доцільність запропонованих положень підтверджено на конкретних прикладах досліджуваних вітчизняних банків.

2. Забезпечення надійності учасників кредитних відносин: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Мірошник Олексій Юрійович; Університет банківської справи Національного банку України (м. Київ). – Київ, 2013.

Кредитні відносини відіграють важливу роль в економіці будь-якої країни, адже сприяють інноваційному розвитку, створюють передумови для

перерозподілу капіталу, розширення виробництва та розв'язання різних соціально-економічних проблем. У свою чергу, в структурі кредитних відносин особливе місце посідають відносини між банками і суб'єктами підприємницької діяльності (юридичними особами). Це обумовлено тим, що саме суб'єкти підприємницької діяльності забезпечують зростання валового внутрішнього продукту, створюючи необхідні умови для соціально-економічного розвитку держави; в той же час, в умовах обмеженості бюджетних та інвестиційних коштів, незначної активності кредитних спілок банки були і залишаються основним джерелом покриття потреби в кредитних ресурсах. Ураховуючи той факт, що кредитна діяльність – одна з найприбутковіших та найризикованіших у банківській практиці, особливої значимості набувають питання, пов'язані з забезпеченням надійності учасників кредитних відносин, зокрема банків і суб'єктів підприємницької діяльності (юридичних осіб). Надійність – поняття багатогранне, яке використовується вченими різних галузей науки, включаючи економічні. Підвищення надійності учасників відносин зменшує ризик та, як наслідок, небажані втрати від очікуваних і надзвичайних ситуацій, сума яких може набагато перевищувати вкладені ресурси, що забезпечують бажаний (оптимальний, з огляду на сформовані умови та прийняті критерії) рівень надійності системи.

Потреба в узагальненні та подальшому розвитку теоретико-методологічного забезпечення надійності учасників кредитних відносин (банків і суб'єктів підприємницької діяльності – юридичних осіб), а також розробка практичних рекомендацій із його впровадження зумовили актуальність обраної теми, мету та завдання дисертаційного дослідження.

Основні теоретичні та практичні результати:

1. Кредитні відносини є комплексом взаємовідносин між економічними суб'єктами (банком і позичальником) з надання, супроводження й повернення кредиту на основі принципів поверненості, платності, диференційованості, забезпеченості, строковості, збалансованості інтересів і цільової спрямованості. Реалізація кредитних відносин здійснюється в рамках кредитного процесу й зумовлюється кредитною політикою банку.

2. Для забезпечення ефективних кредитних відносин необхідно визначати рівень надійності їх учасників, під якою розуміється комплексна якісна характеристика, що формується під впливом минулих подій з урахуванням об'єктивних оцінок існуючого стану та полягає в здатності вчасно виконувати взяті на себе зобов'язання один перед одним. Складовими властивостями, що характеризують надійність, є: безвідмовність, готовність, живучість, функціональна безпека, цілісність, конфіденційність, зручність.

3. Для забезпечення належного рівня надійності учасників кредитних відносин необхідна побудова цілісної системи управління надійністю банку. Під такою слід розуміти систему управління, яка за рахунок функціонування своїх структурних елементів, шляхом реалізації механізму управління, спрямована на прийняття відповідних управлінських рішень по забезпеченню надійності учасників кредитних відносин та дозволяє практично реалізувати властивості, притаманні поняттю «надійність» (безвідмовність, готовність, живучість, функціональна безпека, цілісність, конфіденційність, зручність).

4. Проведений аналіз сучасного стану кредитних відносин свідчить про низький рівень надійності їх учасників, що зумовлено такими чинниками: обмеженістю строкових ресурсів і невеликим рівнем капіталізації банків; слабким рівнем менеджменту банку з виявлення ненадійних клієнтів; низьким рівнем довіри учасників один до одного; великими відсотковими ставками за користування кредитом та незначним рівнем рентабельності позичальників; низькою фінансовою стійкістю та платоспроможністю позичальників.

5. Процес забезпечення надійності банку передбачає: визначення й класифікацію основних груп банківських ризиків; створення ефективної організаційної структури з чітким розмежуванням повноважень, функцій та відповідальності; створення та впровадження методичного забезпечення з виявлення та оцінювання факторів, що впливають на надійність банку, у відповідності до вимог НБУ; оцінювання та моніторинг показників надійності банку; вибір методу управління ризиками: лімітування, прийняття, уникнення або перенесення (страхування, диференціація тощо); контроль за рівнем надійності й ефективністю вжитих заходів.

6. У процесі забезпечення надійності позичальника особливе місце відводиться аналізу його кредитоспроможності, оскільки від якості такого аналізу залежать вибір методу управління кредитним ризиком та подальший результат відносин, що безпосередньо впливають на надійність банку. Такий аналіз має проводитися з урахуванням рівнів рентабельності, ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та суб'єктивних характеристик (період функціонування підприємства, взаємовідносини з банком тощо), скорегованих залежно від стану системи, шляхом застосування економіко-математичного інструментарію на основі обробки даних минулих подій щодо попередніх кредитних відносин між банком та іншими позичальниками. Серед діючих методик оцінювання кредитоспроможності українських банків обрано базову, яка найбільше корелюється з іншими й містить оптимальний набір показників оцінювання, які використані для розробки практичних рекомендацій із забезпечення надійності позичальника.

7. Для поліпшення якості оцінювання надійності позичальника необхідно проводити експрес-аналіз, який ґрунтується на методі розпізнавання образів (сутність його полягає у віднесенні кожного нового позичальника, представленого значеннями показників його фінансово-економічної діяльності, до одного з класів – надійний чи ненадійний) та дає змогу визначити можливу ненадійність суб'єкта підприємницької діяльності (юридичної особи) з випередженням цієї події на квартал.

8. Для спрощення процесу прийняття рішень, спрямованих на забезпечення надійності позичальника, необхідно використовувати методичний підхід, сутність якого полягає в застосуванні логіт-регресійної функції та методу ЛПit-послідовностей, який ґрунтується на виборі оптимальної комбінації значень шляхом розрахунку різних комбінацій (пробних точок), за яких досягається максимум логістичної функції, що найкращим чином відображає зв'язок між факторами та ймовірнісною величиною кредитного ризику й дозволяє визначити допустиму область значень змінних, яка була б реально досяжною на практиці.

9. Для вдосконалення управління надійністю учасників кредитних відносин необхідно включати до кредитного процесу етап надання банками консультаційних послуг позичальникам із підвищення їхньої надійності, які дадуть змогу розширити клієнтську базу, підвищити фінансову грамотність суб'єктів підприємницької діяльності (юридичних осіб), рівень надійності позичальників, а через це й рівень надійності кредитора (банку), що матиме не лише економічний, а й соціальний ефект для суспільства.

Впровадження наданих пропозицій та рекомендацій дозволить підвищити надійність учасників кредитних відносин з додержанням основних принципів кредитування та призведе до взаємних вигід як для банку, так і для позичальника.

3. Банківське інвестиційне кредитування інноваційної діяльності в Україні: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит / Пашова Сніжана Миколаївна; Університет банківської справи Національного банку України (м. Київ). – Київ, 2013.

Сучасні економічні умови вимагають активізації інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, що забезпечить інноваційний розвиток економіки України. Банківське інвестиційне кредитування посідає важливе місце серед джерел фінансування інноваційної діяльності. Проте сьогодні банківський сектор не повністю використовує наявні ресурси для стимулювання інноваційних напрямів розвитку економіки. Тому одним з важливих завдань є активізація банківського інвестиційного кредитування інноваційної діяльності в Україні.

Вітчизняними і зарубіжними науковцями сьогодні визначено зміст, місце і роль банківського інвестиційного кредитування як необхідної складової кредитного портфеля банку, закладено теоретичний фундамент подальшого дослідження різноманітних аспектів його практичної реалізації. Проте, не зважаючи на велику кількість досліджень, ще недостатньо обґрунтовані питання, пов'язані з активізацією банківського інвестиційного кредитування інноваційної діяльності в Україні. Відкритим завданням і надалі залишається побудова цілісної моделі інвестиційного кредитування інноваційної діяльності, яка б об'єднувала функціональні заходи, спрямовані на його розвиток та вдосконалення як на національному рівні, так і в окремому банку. Потребують розробки методичні основи вдосконалення банківського інвестиційного кредитування інноваційної діяльності шляхом визначення достатнього розміру інноваційно-інвестиційної складової в кредитному портфелі банків.

Зростаючі теоретичні й практичні потреби активізації банків у інвестиційному кредитуванні інноваційної діяльності в Україні, а також недостатність їхнього висвітлення в наукових публікаціях обумовили актуальність теми дослідження, його мету, завдання та зміст.

Основні наукові результати дисертаційної роботи полягають у розвитку теоретико-методологічних засад здійснення банківського інвестиційного

кредитування інноваційної діяльності та розробці методичних підходів і рекомендацій з його активізації в Україні. Ґрунтуючись на комплексному системному дослідженні процесу банківського інвестиційного кредитування інноваційної діяльності, можна зробити такі висновки:

1. Інвестиції слід розглядати як усі види фінансових, матеріальних, інтелектуальних, інформаційних, інноваційних цінностей, майнові та інші права, які мають грошову оцінку й вкладаються в реалізацію програм і проектів виробничої, комерційної, соціальної, наукової, культурної, інноваційної діяльності, галузі національної або зарубіжної економіки з метою примноження матеріального багатства й соціального капіталу в майбутньому, забезпечення екологічної рівноваги й охорони довкілля, а також зміни структури виробництва на користь вищих технологічних укладів. Класифікація інвестиційної діяльності повинна бути доповнена такими класифікаційними ознаками, як: місія інвестиційної діяльності, спосіб активізації інвестиційної діяльності, відповідність чинному законодавству, а за ознакою «напряму використання інвестицій» мають бути виділені такі різновиди інвестиційної діяльності, як: цільове і загальне інвестування, що сприятиме вдосконаленню управління такою діяльністю.

2. Інноваційну діяльність слід тлумачити як дії, спрямовані на створення або трансформацію фундаментальних і прикладних досліджень, дослідно-конструкторських, проектних, технологічних розробок у новий або покращений продукт шляхом випробувань, промислового освоєння, закріплення науково-технічних ідей, винаходів із метою впровадження їх у виробництво і досягнення соціального, економічного та інших ефектів.

3. Банківське інвестиційне кредитування інноваційної діяльності – це комплекс взаємопов'язаних фінансових, юридичних, інформаційних, організаційних, технологічних та інших операцій, які створюють цілісну систему дій спеціалізованого підрозділу банку з довгострокового інвестиційного кредитування підприємства-позичальника, спрямованого на проведення фундаментальних і прикладних досліджень, дослідно-конструкторських, проектних, технологічних розробок у новий або покращений продукт шляхом випробувань, промислового освоєння, закріплення науково-технічних ідей, винаходів, розробок із метою їх упровадження у виробництво для досягнення економічного, соціального та інших ефектів.

4. Аналіз сучасного стану банківського інвестиційного кредитування та його відповідності реальним потребам інноваційної діяльності в Україні дозволив стверджувати, що банківський сектор не повністю використовує свій фінансовий потенціал для кредитування інноваційної діяльності. Наявність проблем, недоліків та невирішених питань у цій сфері гальмують розвиток такого кредитування. Сьогодні інвестиційне кредитування інноваційної діяльності здійснюють банки переважно I групи та банки, капітал яких формують іноземні структури, в привабливі для інвестування галузі енергозбереження та в промисловість. Головні недоліки, які стримують розвиток банківського інвестиційного кредитування інноваційної діяльності в Україні, такі: значна вартість кредитних коштів; низький попит на кредитні ресурси; ризики інвестиційного кредитування інноваційних проектів;

обмеженість пропозиції ресурсів для ризикових проектів; велика частка короткострокових ресурсів банків; недосконалість нормативно-правової бази; відсутність інноваційної інфраструктури.

5. Характеристика участі банків у моделях інвестиційного кредитування інноваційної діяльності в Україні свідчить про доцільність використання консорціумного кредитування при фінансуванні інноваційних проектів, що зумовлено можливістю: розподілу ризиків між усіма учасниками такого об'єднання й отримання від них гарантій спільної співпраці, зміцнення партнерських зв'язків між банками, державою, міжнародними та європейськими кредитними агентствами, запозичення корисної практики в досвідчених партнерів, що сприяє вдосконаленню процесу банківського інвестиційного кредитування інноваційної діяльності та зниженню вартості кредитних ресурсів, спрямованих на її реалізацію.

6. Результативність банківського кредитування інноваційної діяльності може бути оцінена шляхом визначення середньоєвропейського коефіцієнта банківського кредитування інноваційної діяльності підприємств у загальній структурі джерел фінансування, % до ВВП, який розраховується методом Уорда та ґрунтується на результатах кластерного аналізу.

7. Процес оптимізаційного менеджменту банківського інвестиційного кредитування інноваційної діяльності повинен включати п'ять етапів, які акумулюють у собі: мету, пов'язану з активізацією банківського інвестиційного кредитування інноваційної діяльності в Україні; виявлення перешкод, недоліків та невирішених питань у сфері банківського інвестиційного кредитування інноваційної діяльності на етапах докризового, кризового періодів та періоду стабілізації; управлінські рішення комерційних банків, Національного банку України та держави про їх усунення або мінімізацію негативного впливу на таке кредитування; безпосереднє здійснення банківського інвестиційного кредитування інноваційної діяльності та ухвалення управлінських рішень із розширення довгострокової ресурсної бази банків, збільшення загального обсягу прокредитованих інноваційних проектів, зростання обсягів банківського кредитування інноваційної діяльності, що супроводжується отриманням загальнодержавного економічного та соціального ефектів, наближенням інноваційного розвитку держави до європейських стандартів, розвитком стратегічно важливих галузей економіки.

8. Розрахунок розміру інноваційно-інвестиційної складової кредитного портфеля банків має базуватися на застосуванні середньоєвропейського коефіцієнта банківського кредитування інноваційної діяльності, отриманого при групуванні європейських країн за обсягами такого кредитування. Використання таких методичних основ сприятиме виявленню головних чинників зростання амплітуди відхилення й допомагатиме при розробці заходів із активізації банківського інвестиційного кредитування інноваційної діяльності.

9. Оптимізація банківського інвестиційного кредитування інноваційної діяльності в Україні має включати здійснення заходів із формування інвестиційно-інноваційної складової в кредитному портфелі банків України, реалізація яких можлива з урахуванням запропонованих методик ранжування

інноваційних проектів за якісними характеристиками та за критерієм чистої теперішньої вартості, економічних і строкових невідповідностей при оцінюванні альтернативних інноваційних проектів.

4. Регулювання руху грошових потоків в системі управління фінансовими ризиками : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Піскунов Роман Олександрович; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2013.

Регулювання грошових потоків лежить в основі адаптаційних інструментів управління фінансовими ризиками. Його недосконалість – причина втрати фінансової рівноваги економічних агентів, що призводить до негативних фінансово-економічних наслідків. Динамічність і суперечливість ринкових перетворень, спричинених сучасним етапом розвитку економіки, викликає підвищене розбалансування грошових потоків у часі і за обсягом, а специфічність прояву на них фінансових ризиків висуває межі діяльності економічним агентам.

Найважливішою складовою механізму реалізації відтворювальних відносин є банківська система, якій належить специфічна роль у сфері трансформації ризику, фінансуванні інших суб'єктів та здійсненні платежів: вклади, депоновані в банках разом із капіталом, характеризують інвестиційні можливості економіки; надані кредити визначають ринковий попит, а грошовий характер більшості розрахунків – чинник того, що банки впливають не лише на дієве функціонування грошового обороту, а й на перебіг економічних процесів.

За невизначених умов зовнішнього та внутрішнього середовищ, у яких сьогодні працюють банки, необхідно розробити адекватні підходи до управління банківською установою, особливо в частині її ризик-складової. Від того, наскільки адаптованими будуть відповідні інструменти управління фінансовими ризиками, в основі яких лежать регулятивні інструменти захисту кредитного ресурсу та оптимізації кредитного ризику, залежить кінцева результативність функціонування банку.

Відзначаючи теоретичну та практичну цінність указаних досліджень, відмітимо, що певне коло теоретичних та методичних питань з обраної проблематики все ж таки потребує подальшого розвитку. Це стосується уточнення понятійно-категоріального апарату теорій ризику, систематизації ризикоформуєчих чинників величини грошового потоку, вдосконалення методів оцінки рівня фінансового ризику для регулювання руху грошових потоків, а також діагностики та своєчасного виявлення ситуативних змін у прогнозованих грошових потоках (та їх регулювання), що дозволило ухвалювати якісно нові рішення відносно управління фінансовими ризиками.

У зв'язку з цим у дисертаційній роботі вдосконалено теоретичні положення і вирішено актуальне науково-практичне завдання формування і реалізації методичних засад регулювання руху грошових потоків у системі управління фінансовими ризиками.

Основні теоретичні та практичні результати:

1. Уточнення змісту поняття «фінансовий ризик» на основі теоретичного узагальнення змістовних характеристик сукупності понять «система», «ризик» і «грошовий потік» дозволяє розглядати управління фінансовими ризиками як сукупність заходів, що уможлиблює нейтралізацію дестабілізуючих чинників на грошові потоки та повернення їх у стан рівноваги за умов відхилень функціонування економічного агента від основних параметрів його стійкості.

2. Узагальнення ризикоформуєчих чинників, які впливають на величину грошового потоку банку, дає змогу запропонувати ознаку: за обігом і оборотом. Розроблена на її основі класифікація фінансових ризиків грошових потоків економічних агентів проводиться з позиції системного підходу та відображає відповідні характеристики ризику. Основні відмітні риси, покладені в основу класифікації, багаторівневність і комплексний підхід до оцінки ендогенних та екзогенних чинників впливу; повнота побудови охоплює основні чинники, які впливають на рівень фінансового ризику; чіткість і стислість назв зазначених чинників визначає джерело ризику для полегшення управління його конкретним видом; логічність дозволяє простежити зв'язок між групами чинників ризику; зрозумілість необхідна для доступного оволодіння інформацією. Систематизація цих чинників дозволяє визначити ймовірність ризику в кожній класифікаційній главі.

3. Запропонована процедура вибору інструментарію управління фінансовими ризиками в загальному обсязі грошового потоку на основі актуалізації відповідних методів і моделей дає можливість уживати спеціальні регулюючі заходи з оптимізації величини грошового потоку і його синхронізації (залежно від коливань ризикоформуєчих чинників), та, за допомогою відповідних методів і моделей, аналізувати сучасний стан банку.

4. Визначення ризикоформуєчих чинників, які впливають на величину грошового потоку, має відбуватись на підставі розробленого в дослідженні методичного підходу до оцінювання рівня фінансового ризику банку за допомогою системи коефіцієнтів-індикаторів ефективності грошового потоку. Ієрархічна система взаємопов'язаних моделей і методів різних типів дозволяє контролювати виявлені чинники, що поглиблює процес їх регулювання.

5. Регулювання рівня ризикованості кредитного портфеля повинно відбуватись на основі експрес-оцінки позичальника банку, що дозволяє визначати стан поточної та граничної заборгованості в період кредитного обслуговування контрагента банком, а, отже, встановити граничні суми поточних зобов'язань шляхом розширення параметричної моделі з урахуванням коефіцієнта кредитного ресурсу контрагента банку.

6. Запропонований в роботі методичний підхід до оцінки ймовірності кредитного ризику потенційних позичальників банку дозволяє відокремити кредитоспроможні підприємства від некредитоспроможних з використанням методу розпізнавання образів (за неможливості застосування дискримінантного аналізу). Оцінювати ймовірність своєчасного повернення кредиту кредитоспроможними підприємствами доцільно здійснювати з використанням

методу логіт-регресії, що дає змогу визначити зміст засад із регулювання рівня ризикованості кредитного портфеля банку.

7. Для підвищення ефективності кредитної діяльності банку та оптимізації впливу фінансового ризику на величину грошового потоку запропоновано підхід до його ресурсного забезпечення з позиції вибору найкращої форми. Як регулятивний інструмент захисту кредитного ресурсу пропонується використовувати дерево рішень і формулу повної ймовірності. Це дає можливість розробити відповідні рекомендації з використання організаційно-функціональних засад, які впливають на згладжування коливань кінцевої результативності банку. Розроблений підхід дозволяє одержати кількісну оцінку кредитного ризику і обґрунтувати найкращу форму забезпечення кредиту.

8. Покращення результатів діяльності банку в умовах невизначеності зовнішнього та внутрішнього середовищ можливе з використанням розроблених управлінсько-організаційних засад СУФР на основі наукових досліджень з питань, в основі яких лежать регулятивні інструменти захисту кредитного ресурсу та оптимізації кредитного ризику. Визначення особливостей формування СУФР передбачає виявлення ризику, його характеристики, план зменшення ризику та методи управління ним.

Науково-дослідні теми, що виконувалися на замовлення Національного банку України

1. Економіко-математичні моделі динаміки показників зовнішнього сектору економіки України (№ 0113U002196)

Науковий керівник науково дослідної роботи: директор ХІБС УБС НБУ (м. Київ), д.е.н., проф. Тридід Олександр Миколайович

Замовник: Генеральний економічний департамент Національного банку України

Термін виконання: січень 2013р. – грудень 2014р.

Актуальність НДР. Україна має високі показники рівня відкритості економіки. Тому динаміка показників зовнішнього сектору інтенсивно впливає на стан та перспективи розвитку національної економіки, динаміку валового внутрішнього продукту, зайнятості, міжнародних резервів, валютного курсу, рівня цін тощо. Передумовою розробки та реалізації ефективної зовнішньоекономічної політики є високоточний прогноз динаміки показників зовнішнього сектору економіки. Точність таких прогнозів великою мірою залежить від якості економіко-математичних моделей, що покладені в основу оцінок і висновків. Актуальність і складність розробки таких моделей зростає в сучасних умовах розвитку світової економіки, яка має всі ознаки економічної турбулентності.

Світова теорія та практика, опубліковані роботи свідчать про високий інтерес до даної проблеми, представляють цілу низку розробок у сфері економіко-математичного моделювання показників зовнішнього сектору різних країн. Але в умовах, коли кожна національна економіка має власну специфіку своєї внутрішньої структури і зовнішніх зв'язків, точність оцінки і прогнозів динаміки показників зовнішнього сектору потребує розробки власних моделей.

Метою є теоретичне обґрунтування і розробка методичного забезпечення прогнозу показників, які характеризують діяльність зовнішнього сектору України. Дане дослідження спрямоване на аналіз зовнішнього сектору України та ризиків, що виникають у цьому секторі.

Об'єктом є показники зовнішнього сектору економіки України.

Предметом є економіко-математичні моделі динаміки показників зовнішнього сектору економіки України.

Методи дослідження. У процесі дослідження залежно від його цілей і задач використовувалися наступні методи дослідження та аналізу економічних процесів: часових рядів (побудова автокореляційних та часткових функцій), визначення параметрів стаціонарності часових рядів(автокореляційні функції перших, других різниць, тест Дікі-Фулера, тест Філіпса-Перона, тест

Квятковського-Філіпса), моделювання шоків (імпульсна реакція регресійних рівнянь), дослідження фрактальних властивостей часових рядів, моделі прогнозування типу ARIMA (p,d,q).

Основні результати та їх новизна:

1. Проаналізовано наявну законодавчо – нормативну базу регулювання вибору показників, які визначають результати діяльності зовнішнього сектору економіки.

2.

3. З метою аналізу динаміки та покращення прогнозування найбільш важливих показників платіжного балансу проведено емпіричний аналіз торгового балансу України. Оцінено чинники реальних торгових потоків України на основі моделі корегування похибки для реальних показників експорту та імпорту товарів та послуг України.

4. Встановлено, що найбільш доцільним є використання в роботі моделей ARIMA (p,d,q). Для всіх показників, які досліджено в роботі визначено пам'ять ряду. Встановлено, що перші та другі різниці мають пам'ять ряду не більше двох, тому можна прийняти в якості першого наближення модель виду ARIMA(4,2,4).

5. Для оцінки відносної значущості впливу всіх шоків на торговий баланс була проведена декомпозиція показника торгового балансу на історичному проміжку часу (2001-2012 рр.). Фактичні зміни часового ряду сальдо торгового балансу були розкладені на такі складові: базовий рівень торговельного балансу, складова шоку умов торгівлі, складова шоку попиту, складова шоку пропозиції, складова номінального шоку.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості застосування в практичній діяльності Департаменту платіжного балансу Генерального економічного департаменту Національного банку України розроблених у роботі економіко-математичних моделей динаміки показників зовнішнього сектору економіки України, з метою підвищення якості прогнозування платіжного балансу України.

Впровадження в навчальний процес. Отримані результати можуть бути використані в навчальному процесі при викладанні дисциплін «Макроекономіка» та «Міжнародна економіка».

Залучення студентів до виконання НДР. Для опанування програмною системою, використаною в процесі виконання роботи було залучено 3 студенти.

Перелік публікацій за результатами науково-дослідної роботи. Програма роботи передбачає створення монографії за результатами закінченої науково-дослідної роботи.

Апробація результатів дослідження. Основні положення результатів наукового дослідження доповідались, обговорювались і отримали схвальну оцінку на Міжнародній науково-практичній конференції «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики» (Харків, 2013).

За результатами роботи планується підготовка колективної монографії, публікація статей.

У виконанні 1 етапу НДР брало участь 5 – докторів наук; 10 – кандидатів наук, 3 – фахівці Генерального економічного департаменту Національного банку України.

2. «Визначення собівартості власного розроблення програмного забезпечення» (№ 0113U002194)

Науковий керівник: директор ХІБС УБС НБУ (м. Київ), д.е.н., проф. Тридід Олександр Миколайович

Замовник: Генеральний Департамент інформаційних технологій та платіжних систем Національного банку України

Термін виконання: січень 2013 р. – грудень 2013 р.

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі комп'ютеризації висока якість програмного забезпечення недосяжна без контролю процесу його розроблення. Потреба в контролі розроблення програмного забезпечення, прогнозі та гарантії вартості розроблення, необхідність дотримання термінів і якості результатів зумовила перехід від кустарної до промислової технології створення програмного забезпечення, що одержала назву «інженерія програмного забезпечення». Проектування програмного забезпечення сучасних інформаційно-керуючих систем – логічно складна, трудомістка і тривала робота, що вимагає участі висококваліфікованих фахівців, всі етапи якої жорстко регламентовані галузевою та міжнародною нормативною базою.

Піввіковий досвід розроблення програмних комплексів свідчить про експоненційне зростання обсягу вихідного коду програмного забезпечення, який для інформаційно-керуючих систем складних технічних систем перевищує кілька мільйонів рядків програмного коду. Подібне збільшення обсягів програмного забезпечення супроводжується нелінійним збільшенням складності, що, у свою чергу, впливає на собівартість програмного забезпечення.

Та й після завершення його розробки настає етап поступової модифікації, що дозволяє враховувати нові інформаційні вимоги. У силу специфіки методу розроблення програм, прийнятого в даний час, процес супроводження також є дорогим, тривалим і важкокерованим. У більшості відділів інформаційних систем більше 50% штату зайнято супроводом програм, що входять до складу існуючих систем.

Необхідність врахування всіх вищезазначених складових актуалізує тему дослідження та підтверджує складність та багатофакторність визначення собівартості власного або створеного власними силами програмного забезпечення.

Мета дослідження: підготовка методичних рекомендацій щодо визначення собівартості власного програмного забезпечення.

Об'єктом дослідження є програмне забезпечення, яке створюється підрозділами Національного банку.

Предметом дослідження є процес формування собівартості програмного забезпечення, яке створюється підрозділами Національного банку.

Методи дослідження: теоретичне узагальнення, групування, програмна реалізація на мові програмування VBA.

Основні результати та їх новизна. У процесі роботи було отримано низку результатів, які мають наукову та практичну цінність:

1. Проведено аналіз наявних вітчизняних та зарубіжних методик для визначення витрат на створення програмного забезпечення.

2. Обґрунтовано та впроваджено в практику методику визначення собівартості власного програмного забезпечення на базі витратного підходу.

3. Розроблено програмні засоби автоматизації розрахунку собівартості власного програмного забезпечення.

Практична цінність результатів. У процесі роботи отримано низку результатів, які мають наукову та практичну цінність, а саме:

1. Розроблені «Тимчасові методичні рекомендації з визначення собівартості власного розроблення програмного забезпечення».

2. Розроблені програмний засіб та рекомендації для автоматизованого розрахунку собівартості власного програмного забезпечення.

3. Підготовлено науковий звіт за результатами дослідження.

4. Результати роботи затверджені замовником.

Впровадження результатів дослідження: методичні рекомендації щодо визначення собівартості власного програмного забезпечення передані до використання в практичній діяльності Генерального Департаменту інформаційних технологій та платіжних систем Національного банку України. Результати дослідження впроваджені в навчальний процес ХІБС УБС НБУ та використовуються при викладанні таких дисциплін «Організація обліку в банках» (Тема 4. Організація фінансового обліку і контролю операцій банку), «Фінансовий облік у банках» (Тема 8. «Облік основних засобів і нематеріальних активів»), «Облік операцій Національного банку України» (Тема 2. Облік внутрішньо-господарської діяльності НБУ).

Залучення студентів до виконання НДР. В процесі виконання роботи було залучено 2 студенти.

У виконанні НДР брало участь 4 – доктори наук, 6 – кандидатів наук, 2 – фахівці Генерального Департаменту інформаційних технологій та платіжних систем Національного банку України.

3. «Формування маркетингової стратегії розвитку банківського сектору регіону у контексті забезпечення фінансової стабільності (на прикладі банків Харківського регіону)» (№0113U002197)

Науковий керівник: директор ХІБС УБС НБУ (м. Київ), д.е.н., проф. Тридід Олександр Миколайович

Замовник: Управління Національного банку України в Харківській області

Термін виконання: січень 2013 р. – грудень 2013 р.

Актуальність теми дослідження: Посилення конкуренції в банківській сфері, поява конкурентів в особі небанківських установ, розвиток ринку цінних паперів призвели до необхідності використання банками нових інструментів забезпечення фінансової стійкості та більш гнучкого реагування на численні ризики, якими обтяжена банківська система. Зазначене робить актуальним питання підготовки фахівців з банківського маркетингу та розробки маркетингової стратегії розвитку банку.

В умовах посилення конкуренції на фінансовому і грошово-кредитному ринках банки вимушені застосовувати нові фінансові інструменти для забезпечення стійкості та більш гнучкого реагування на можливі ризики.

Отже, при розробленні маркетингової стратегії розвитку банків в контексті забезпечення фінансової стабільності необхідно брати до уваги те, що для стабільного соціально – економічного розвитку країни надзвичайно важливе значення має стабільне та ефективне функціонування банківської системи, фінансових ринків, забезпечення їхньої ліквідності, а також безперервне виконання покладених на них функцій.

Отже, визначення стратегічних цілей подальшого розвитку банку, умов, принципів та напрямків їх вирішення є метою формування маркетингової стратегії розвитку банківської системи України. Конкретним завданням розроблення стратегії є створення достатніх організаційних, правових і методичних передумов для успішного вирішення банком питань, які стоять перед ним на сучасному етапі розвитку банківської системи України та економіки держави.

Актуальність реалізації маркетингової стратегії в банківському секторі України та виняткове значення її в період перебудови фінансового і грошово-кредитного ринків зумовили вибір теми дослідження, визначили його мету та задачі.

Мета і задачі науково-дослідної роботи. Мета науково-дослідної роботи полягає в розвитку теоретичних положень, методичного та прикладного забезпечення формування маркетингової стратегії розвитку банківського сектору в контексті забезпечення фінансової стабільності.

Об'єктом дослідження є діяльність банків щодо формування маркетингової стратегії розвитку для забезпечення фінансової стабільності.

Предметом дослідження є теоретичні та методичні положення і підходи до формування маркетингової стратегії розвитку банківського сектору.

Методи дослідження: теоретичне узагальнення, групування.

Основні результати та їх новизна. Проаналізовано науково-методичні засади формування маркетингової стратегії розвитку банківського сектору України, які визначають необхідність впровадження дієвих підходів і механізмів для збереження завойованих позицій в обслуговуванні індивідуальних клієнтів та досягнення нових успіхів, що можливе завдяки формуванню ефективної маркетингової стратегії розвитку банку, та потребує активізації маркетингових зусиль для залучення нових та утримання існуючих споживачів з метою підвищення забезпечення фінансової стабільності банківського сектору. Сформульовані актуальні завдання маркетингової

стратегії розвитку банківського сектору в контексті забезпечення фінансової стабільності. Проаналізовано ефективність маркетингової стратегії розвитку банківського сектору з огляду на фінансові показники діяльності банків України. Проаналізовані макроекономічні показники розвитку економіки України, а саме, основні показники соціально-економічного розвитку України, на підставі чого виявлена залежність економічного зростання завдяки галузям реального сектора економіки, де найвищими темпами зростали обсяги валової доданої вартості у будівництві, обробній промисловості, сільському господарстві; зафіксовано найвищу позитивну динаміку експортоорієнтовані галузі – машинобудування, хімічна та нафтохімічна промисловість, металургія, сільське господарство; обґрунтовано гальмування інфляційних процесів та зниження доходів населення; визначено тенденцію до подолання дисбалансу між доходами та видатками в системі державних фінансів. Визначено особливості економічного розвитку Харківського регіону, що характеризуються збереженням певних соціально-економічних диспропорцій в регіоні, які загострилися в кризовий період та стали фактором уповільнення темпів економічного зростання в посткризовий період. Здійснено аналіз фінансові показники діяльності банків Харківського регіону. Обґрунтовано, що діяльність банківської системи України (у тому числі і банків Харківського регіону) у 2012 році здійснювалася в умовах наслідків економічної і фінансової криз, неоднорідності макроекономічної ситуації і створення бази для економічного зростання у середньостроковій перспективі. Визначено напрями підвищення ефективності маркетингової стратегії розвитку банківського сектору Харківського регіону, а саме, оптимізація лінійки пропонованих банківських послуг; зміцнення довіри до банку; покращення сприйняття споживачами якості банківських продуктів та послуг. Розроблено заходи для підвищення сприйняття якості банківських продуктів та послуг в залежності від рівня існуючого сприйняття, факторів впливу на нього та мотивів користування банківськими продуктами та послугами. Розроблено механізм маркетингової стратегії розвитку банківського сектору в контексті забезпечення фінансової стабільності, який базується на необхідності збільшення кількості клієнтів, їх сегментації та в подальшому втримання у банку; збільшення та вдосконалення банківських активів і капіталу; розвитку мережі банківських філій і регіональних представництв; розвиток банківських продуктів; підвищення фахового рівня працівників банківської системи; поліпшення іміджу банку та підвищення довіри до нього. Обґрунтовано роль персоналу як основного важеля при поверненні довіри споживачів банківських продуктів та послуг. Побудовано моделі підвищення ефективності продажу банківських продуктів та удосконаленого життєвого циклу споживача банківських продуктів на прикладі банку Харківського регіону (АТ «Укрсиббанк»).

Практична цінність результатів. Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні рекомендацій щодо підвищення ефективності маркетингової стратегії розвитку банківського сектору України для зростання фінансових показників діяльності банку та дозволяє: втримувати такий сегмент споживачів банківських продуктів як існуючі споживачі (клієнти банку) завдяки визначенню рівня їхньої лояльності до банківської установи та

впроваджувати відповідні заходи щодо їхнього утримання для збільшення активів банку; уникати погіршення іміджу банку, що має суттєвий вплив на його прибуток, використовуючи запропоновану систему стратегічних альтернатив маркетингу на етапах просування банківських продуктів; контролювати витрати банку на маркетингові заходи в процесі просування банківських продуктів, враховуючи позицію на ринку (коефіцієнт проникнення) та рівень сприйняття споживачами якості банківських продуктів (коефіцієнт довіри); збільшувати активи банку на основі прогнозування обсягів банківських продуктів, які доцільно пропонувати споживачам банківських продуктів, в залежності від рівня довіри споживачів до банку та його фінансового стану.

Впровадження результатів дослідження. Матеріали дослідження використовувались у навчальній роботі під час проведення лекційних, практичних занять та в поза навчальний час при проведенні факультативних занять у навчально-тренувальному банку.

1. В рамках дисципліни «Навчальна практика» під час відпрацювання зі студентами 4 курсу основних етапів продажу банківських продуктів клієнтам застосовуються сучасні маркетингові підходи щодо консультації та пропозиції банківських продуктів для отримання ефективних продажів.

2. В рамках дисципліни «Ознайомча практика» для студентів 1 курсу використовуються матеріали дослідження для проведення лекційного заняття в рамках теми «Ознайомлення та характеристика діяльності банків другого рівня», а саме, висвітлюються сучасні підходи до формування маркетингової стратегії розвитку банків другого рівня.

3. В рамках дисципліни «Ознайомча практика» для студентів 2 курсу використовуються матеріали дослідження для проведення лекційного заняття в рамках теми «Стратегія соціально-економічного (сталого) розвитку Харківської області до 2020 р., шляхи реалізації її заходів», а саме, проводиться аналіз ефективності сучасних маркетингових стратегій банків Харківського регіону.

4. Під час проведення ділових та рольових ігор зі студентами 4 та 5 курсів в поза навчальний час в діяльності Навчально тренувального банку «Інтелбанк» в рамках функціонування Студентського клубу «Банкір», а саме, використання сучасних маркетингових підходів при обслуговуванні клієнтів банку.

Отримані результати будуть використані в подальшій роботі над науково – дослідною роботою на тему «Стратегічний розвиток банківського сектора регіону у контексті забезпечення фінансової стабільності (на прикладі банків Харківського регіону)», яка проводиться на замовлення НБУ.

Використано матеріали НДР у дипломних роботах. Матеріали науково-дослідної роботи використані студентами у дипломних роботах на тему: «Комплексна система маркетингу банківської установи та шляхи її вдосконалення», «Розвиток карткового бізнесу як шлях підвищення конкурентоспроможності», «Організаційно - економічні аспекти підвищення конкурентоспроможності українських банків».

Апробація результатів ІНДР на конференціях (перелік, тематика).

Основні положення результатів наукового дослідження доповідались, обговорювались і отримали схвальну оцінку на науково – практичних конференціях, серед яких:

- IV міжнародна науково-практична конференція з питань банківської економіки «Банківська система: стійкість та перспективи розвитку» (травень 2013р., м. Пінськ, Республіка Білорусь);

- Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики» (вересень 2013р., м. Харків, ХІБС УБС НБУ);

- за результатами дослідження опубліковано 4 статті.

У виконанні НДР брало участь 2 – доктори наук, 9 – кандидатів наук, 5 – аспірантів.

Науково-дослідні теми, що виконувалися на замовлення підприємств, установ, організацій

4. Удосконалення стратегічного аналізу результатів діяльності підприємства з використанням методики розв’язання зворотних економічних задач, призначених для виконання зворотних розрахунків в системі завдань перспективного фінансово-економічного аналізу (№ 0112U001670)

Науковий керівник: директор ХІБС УБС НБУ (м. Київ), д.е.н., проф.
Тридід Олександр Миколайович

Замовник: НПО «Комунар»

Термін виконання: лютий 2012 – лютий 2014

Актуальність теми. Ефективна система управління підприємством вимагає сьогодні гармонійного поєднання усіх її елементів. При цьому особливе місце в ній повинно належати саме аналізу, але не тільки ретроспективному, де досліджуються результати діяльності підприємства та фактори, що вплинули на них, на кінець звітної періоду (як факт, що вже звершився), а й оперативному та особливо перспективному, стратегічному аналізу. Адже саме останні види аналізу можуть результативно впливати на кінцеві результати діяльності підприємства, використовуючи методику зворотних розрахунків в системі задач економічного факторного аналізу.

В зв’язку з тим, що ХІБС УБС НБУ має досвід розробки та впровадження зворотних розрахунків у систему задач спеціалізованих програмних калькуляторів, призначених для виконання фінансових розрахунків, пропонується подальший розвиток цього напрямку.

Впровадження даної розробки дасть можливість підвищити ефективність та результативність фінансово-економічного аналізу як особливої функції та інструменту системи управління підприємством, а також використовувати найсучасніші методи дослідження рядовими користувачами.

Особливістю даної розробки є й те, що усі запропоновані розрахунки можна буде виконувати в дистанційному режимі з використанням Web-сервісів, що в комплексі дозволить значно знизити трудомісткість та трудовитрати на проведення аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств та установ.

Мета дослідження – впровадження методики зворотних розрахунків у системі задач перспективного фінансово-економічного аналізу для забезпечення якісного стратегічного аналізу результатів діяльності підприємства.

Об'єкт дослідження – фінансово-господарська діяльність підприємств та установ. **Предмет дослідження** – теоретичні та методичні підходи до аналізу фінансово-господарської діяльності з використанням методів економічного факторного аналізу.

Методи дослідження: методи економічного факторного аналізу, сучасні інформаційні технології та прикладне програмне забезпечення.

Основні результати та їх новизна:

- вдосконалено теоретико-методичні підходи до експрес-аналізу кредитоспроможності підприємства;
- дістало подальшого розвитку теоретико-методичні підходи щодо обліку та аналізу фінансових результатів у системі управління діяльністю підприємства;
- для зрізаного розподілу типу розподілу Максвелла у явному вигляді отримані вирази для обчислення коефіцієнтів очікуваного прибутку або збитку.

Практична цінність отриманих результатів полягає в можливості бути використаними працівниками економічних та фінансових відділів підприємств та установ, а також магістрами та аспірантами вищих навчальних закладів.

Апробація результатів роботи. За результатами науково-дослідної роботи зроблено 2 доповіді на науково-практичних конференціях, опубліковано 3 наукові статті.

За результатами роботи планується впровадження методики зворотних розрахунків у системі задач перспективного фінансово-економічного аналізу для забезпечення якісного стратегічного аналізу результатів діяльності підприємства, надання Замовнику невиключної безстрокової ліцензії на використання комп'ютерної програми для проведення зворотних розрахунків у системі задач перспективного фінансово-економічного аналізу, публікація наукових статей, виступи на міжнародних конференціях і семінарах, захист 2 кандидатських дисертацій.

У виконанні НДР брало участь 1 доктор наук, 4 – кандидати наук.

5. Моделювання поведінки платників податків з урахуванням економічних та соціально-психологічних факторів їх мотивації (№ 0111U010203)

Науковий керівник: завідувач кафедри фінансів ХІБС УБС НБУ (м. Київ), д.е.н., проф. Жихор Олена Борисівна.

Замовник: Головне управління економіки Харківської обласної державної адміністрації

Термін виконання: 4 квартал 2011 – 4 квартал 2014 рр.

Актуальність науково-дослідної роботи: Неухильне дотримання норм податкового законодавства забезпечує наповнення бюджетів усіх рівнів, а це, в свою чергу, є необхідною умовою вирішення економічних, політичних і соціальних програм, що стоять перед суспільством і державою. Ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів залишаються в Україні одним з найбільш поширених економічних злочинів. На даний час є підстави стверджувати, що ухилення від платежів до бюджету стало нормою поведінки багатьох керівників суб'єктів оподаткування. В результаті проведення тіншових операцій держава недоотримує належних їй коштів, а у суспільстві створюється економічний базис організованої злочинності. Несплата податків досягає таких масштабів, коли вона із економіко-соціальної проблеми поступово перетворюється в проблему економічної безпеки держави, зокрема її регіонів. Всі ці проблеми обумовлюють необхідність управління процесами оподаткування на основі використання нових ідеологічних підходів вимірювання обсягів тіншової економічної діяльності.

Метою дослідження є узагальнення досвіду оцінок економічної діяльності в тіншовому секторі та на цій основі розробка методики оцінки обсягів тіншової економіки з метою визначення втрат податкового потенціалу регіону.

Об'єктом дослідження є діяльність економічних суб'єктів регіону.

Предметом дослідження є методи оцінки тіншової економіки регіону.

Методи дослідження. Під час виконання науково-дослідної роботи залежно від цілей і задач використовувалися наступні методи дослідження: при дослідженні, удосконаленні та обґрунтуванні категоріального апарату – метод наукової абстракції; структурно-логічного аналізу – для побудови логіки та структури дослідження; методи теоретичного узагальнення – для систематизації точок зору дослідників до змісту базових понять, що використовуються в роботі; застосування сучасних комп'ютерних технологій та новітньої комп'ютерної техніки – для формування, збагачення і збереження інформаційних баз у банку даних, необхідного для реалізації науково-дослідних робіт.

Основні результати та їх новизна: розроблено методичний підхід до оцінки обсягів тіншової економічної діяльності, що, на відміну від існуючих, базується на використанні фінансового та монетарного методів і дозволяє визначити обсяги тіншової економічної діяльності у абсолютних величинах, врахувати вплив отриманого підприємствами доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на величину проміжних витрат при зміні обсягів виробництва (дістало подальший розвиток).

Практична цінність результатів. Розроблений методичний підхід до оцінки обсягів тіншової економічної діяльності є підґрунтям підвищення

ефективності управління бюджетним процесом і прогнозування бюджетних надходжень, формування коригувальних управлінських впливів при визначенні економічних пріоритетів регіону (країни).

Впровадження результатів дослідження. Розроблений методичний підхід до оцінки обсягів тіньової економічної діяльності впроваджено в навчальний процес, навчальна дисципліна «Економічна безпека» для студентів 5 курсу спеціальності «Фінанси і кредит».

Використано матеріали НДР у дипломних роботах: 3 роботи.

Апробація результатів дослідження: результати апробовано на Международной научно-практической конференции «Теория активных систем» (14-16 ноября 2011 г., Москва, Россия). Опубліковано 4 статті.

У виконанні НДР брало участь 2 – доктора наук та 1– кандидат наук.

6. Розробка методики оцінки фінансової безпеки підприємства ПАТ «Турбогаз» (№ 0111U010202)

Науковий керівник: директор ХІБС УБС НБУ (м. Київ), д.е.н., проф. Тридід Олександр Миколайович

Замовник: ПАТ «Турбогаз»

Термін виконання: III квартал 2011 – II квартал 2014 рр.

Актуальність теми. В сучасних умовах господарювання всі підприємства України функціонують у економічних умовах, які постійно змінюються. Проте не лише вплив факторів зовнішнього середовища негативно впливає на діяльність підприємств, а й відсутність забезпечення відповідного рівня фінансової стійкості. Позитивні значення показників фінансової стійкості є підґрунтям для нормального функціонування підприємств і поступового зростання їх економічного потенціалу. Оцінювання фінансової стійкості є важливою складовою системи фінансового менеджменту підприємства, необхідною передумовою його фінансової безпеки та стабільного розвитку. Тому саме зараз, у час підвищення процесів глобалізації в економіці, забезпечення фінансової стійкості та управління нею є одним із пріоритетних завдань.

Метою другого етапу науково-дослідної роботи є розроблення методичного підходу до оцінювання фінансової стійкості як складової фінансової безпеки підприємства.

Об'єктом дослідження є процес оцінювання фінансової надійності ПАТ «Турбогаз». Предметом другого етапу науково-дослідної роботи є теоретико-методичні положення та підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства.

Методи дослідження. На другому етапі науково-дослідної роботи використано такі наукові методи: морфологічного аналізу (для визначення поняття «фінансова стійкість підприємства»); системного аналізу (для з'ясування принципів оцінювання фінансової стійкості підприємства); фінансового аналізу, аналізу ієрархій, сигмальних відхилень (для розробки

методичного підходу до експрес-оцінювання фінансової стійкості підприємства).

Основні результати та їх новизна. У процесі виконання другого етапу науково-дослідної роботи було отримано результати, які мають як наукову, так і практичну цінність:

удосконалено:

визначення поняття «фінансова стійкість підприємства» на основі морфологічного аналізу її ознак. За яким, на відміну від існуючих визначень цього поняття, фінансова стійкість підприємства розглядається як безперервний та адаптований до просторово-часових змін процес трансформації капіталу (джерел фінансування господарської діяльності) в капітальні блага (матеріальні ресурси, готову продукцію, грошові кошти);

дістали подальшого розвитку:

система принципів оцінювання фінансової стійкості підприємства за рахунок введення до їхнього складу групи принципів оцінювання руху капіталу. Це дало змогу розподілити принципи оцінювання фінансової стійкості підприємства на загальні та спеціальні, що забезпечує більш об'єктивний підхід до здійснення цього процесу;

методичний підхід до експрес-оцінювання фінансової стійкості підприємства, який відрізняється від існуючих: виокремленням показників у групи, що характеризують формування капіталу, його розподіл та використання; застосуванням методу сигмальних відхилень для визначення статичного рівня фінансової стійкості підприємства.

Практична цінність результатів. Полягає в тому, що запропонований авторами методичний підхід поглиблює і розширює коло досліджень сучасної економічної науки з проблем оцінювання фінансової стійкості підприємства як складової його фінансової безпеки.

Впровадження результатів дослідження. Основні положення науково-дослідної роботи використовуються в навчальному процесі Харківського інституту банківської справи Університету банківської справи Національного банку України при викладанні дисциплін «Управління фінансовою стабільністю підприємства», «Економічна безпека» та «Фінансовий менеджмент».

Залучення студентів до виконання НДР. Для виконання НДР було залучено 1 студента, результатом чого стала публікація 2 статей.

Апробація результатів науково-дослідної роботи. Основні положення та результати виконаного дослідження оприлюднені на III Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні проблеми фінансового моніторингу» (м. Ірпінь, 4-5 квітня 2013 р.); VII Міжнародній науково-практичній конференції «Підприємницька діяльність в Україні: проблеми розвитку та регулювання» (м. Київ, 27 червня 2013 р.).

Основні результати науково-дослідної роботи опубліковані в 6 наукових статтях.

У виконанні НДР брало участь 1 - доктор наук, 1- кандидат наук.

Науково-дослідні теми, що виконувалися на ініціативних засадах

7. Міжбанківський ринок інвестиційних проектів: проблеми створення і функціонування (№ 0111U010200)

Науковий керівник: к.е.н., доц. Сословський Володимир Георгійович
Термін виконання: вересень 2011 – грудень 2013 р.

Актуальність наукового дослідження. Постановою Верховної Ради України № 2632-VI від 21.10.2010 р. було схвалено Рекомендації парламентських слухань на тему: «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів», в яких визнано, що для забезпечення майбутнього економічного розвитку потрібна конкурентоспроможна національна економіка, яку слід створювати шляхом впровадження ефективних механізмів інноваційної політики, відповідно до концептуального і стратегічного бачення перспектив інноваційного розвитку економіки. Серед низки заходів спрямованих на створення національної інноваційної системи, здатної усунути чинники, що приводять до суттєвого зменшення наукового потенціалу України, зниженню кількості інноваційно активних підприємств, переважному впровадженню в Україні інвестиційних проектів із запозиченими технологіями не найкращої якості, зростанню ролі іноземних інвесторів і погіршенню інвестиційного клімату в цілому значна увага приділяється державній підтримки та фінансової складової. У п.4 означеної Постанови планується підвищити ефективність та розширити державну підтримку інноваційної діяльності через державне замовлення на розроблення найважливіших новітніх технологій, розвиток матеріально-технічної бази наукової та науково-технічної діяльності, надання грантів, пряме інвестування, надання фінансових гарантій, стимулювання участі комерційних банків в інвестуванні інноваційної діяльності, надання нефінансових послуг та інших видів нефінансової підтримки. Що підтверджує актуальність обраної для дослідження теми.

Розбудова національної інноваційної системи розпочалася створенням у червні 2010 року Державного агентства України з управління національними проектами; наприкінці січня 2011 року Прем'єр-міністр України повідомив, що урядом сформовано базу даних про 839 стратегічно важливих для держави і привабливих для інвесторів інноваційних та інфраструктурних проектах до 2014 року, реалізація яких потребує залучення інвестицій на суму в 1,1 трильйонів гривень.

Таким чином, факт того, що в Україні вперше створено централізовану базу даних про проекти економічного розвитку, на нашу думку, відкриває у подальшому широкі можливості для розбудови ринку інвестиційних проектів. Цей ринок поки що орієнтований на пошук джерел для фінансування проектів серед юридичних осіб. Ефективність функціонування ринку може суттєво збільшитися, якщо: по-перше, надати можливість брати участь у фінансовому забезпеченні проектів широких кіл інвесторів, включаючи фізичних осіб з України і поза її межами; по-друге, зробити умови для того, щоб предметом

купівлі-продажу на цьому ринку були не тільки джерела інвестування проектів, а й самі проекти, як це має місце на інших, наприклад, товарних ринках. Висловлена гіпотеза щодо створення і розширення ринку інвестиційних проектів потребує проведення ретельного теоретичного дослідження, модельних експериментів, які б її підтвердили або спростували.

Здійснення відібраних Урядом до бази даних проектів потребує значних інвестицій з різних джерел. Згідно з даними Держкомстату в 2010 році 63,3 % інвестицій в основний капітал було здійснено за рахунок власних коштів підприємств та організацій, на частку банківських кредитів припадає тільки 14,2 %. Це становище має пояснення. Інвестиції в основний капітал переважно є середньостроковими і довгостроковими. В умовах нестабільної політичної ситуації, яка триває більш 10 років, погіршення інвестиційного клімату інвестиції взагалі є ризиковими, тому кредити в Україні у порівнянні з країнами ЄС та США, є занадто дорогими. Задача зменшення вартості банківських кредитів з 2011 року вже почала вирішуватися. Але на те, щоб інвестиційний кредит в Україні коштував 4-7%, як у розвинених країн світу, потрібні зусилля не тільки банківської системи, потрібна нова державна стратегія фінансування економічного розвитку, суттєве збільшення рентабельності галузей, передусім реального сектору, з 7% у середньому хоча б до 10-12%, щоб вона приблизно вдвічі була більше вартості кредитів.

Банківська система станом на 1 січня 2012 року нараховувала 175 діючих комерційних банків, з них 53 з іноземним капіталом, у тому числі 22 зі 100-відсотковим іноземним. Кількість банків у групі найбільших склала 17 фінустанов, група великих банків – 19 фінустанов, група середніх банків – 22 фінустанови, група невеликих банків 117 фінустанов. Загальні активи банківської системи між групами банків розподілені у зворотному по відношенню до чисельності груп порядку: група 1 - 67%; група 2 - 15%; група 3 – приблизно 8%; група 4 – 11% сукупних активів банківської системи країни (1054 млрд. грн. на 1 січня 2012 р.). Частка іноземного капіталу у банківській системі України складає 41,9% і вказує на її залежність від іноземних інвесторів. Наявність великої кількості банків викликає суперечки щодо оптимальної кількості банків. У цьому напрямку важлива роль відводиться ринку інвестиційних проектів, обґрунтуванню необхідності та доцільності створення якого і присвячене дане дослідження.

Мета дослідження: обґрунтування доцільності створення та формування теоретичних і методичних засад функціонування міжбанківського ринку інвестиційних проектів соціально-економічного розвитку країни та її регіонів.

Об'єкт дослідження – процес створення і функціонування міжбанківського ринку інвестиційних проектів.

Предмет дослідження – теоретичні підходи та методичне забезпечення функціонування міжбанківського ринку інвестиційних проектів.

Основні результати та їх новизна:

- визначено мету, функції, завдання принципи побудови і функціонування міжбанківського ринку інвестиційних проектів соціально-економічного розвитку країни та її регіонів, його функціональні моделі;
- запропоновані методичні підходи до формування складу і структури

міжбанківського ринку інвестиційних проектів;

- розроблено комплекс аксіоматичних, статистичних, оптимізаційних, імітаційних та ситуативних моделей міжбанківського ринку інвестиційних проектів соціально-економічного розвитку країни та її регіонів;

- визначені методи рішення багатокритеріальних задач управління інвестиційними портфелями банків в умовах міжбанківського ринку інвестиційних проектів;

- проведена кількісна оцінки регуляторного впливу міжбанківського ринку інвестиційних портфелів на соціально-економічний розвиток регіону або України;

- надані практичні рекомендації зі створення міжбанківського ринку інвестиційних проектів, управління інвестиційними проектами банків;

- запропонована методика оцінки регуляторного впливу створення міжбанківського ринку інвестиційних проектів на соціально-економічний розвиток країни та її регіонів.

Основні результати та їх новизна.

Вперше:

- обґрунтовано необхідність та економічну доцільність створення міжбанківського ринку інвестиційних проектів з метою задоволення потреб банківських установ та інвесторів у оптимальному перерозподілі кредитних ресурсів, що дозволяє за рахунок синергетичного ефекту підвищити середню дохідність кредитного портфеля банків та загальну ефективність інвестування реального сектору економіки.

- науково-методичний підхід щодо оцінки ефективності функціонування міжбанківського ринку інвестиційних проектів з використанням методів лінійного програмування, який дозволяє оптимізувати розподіл наявних ресурсів українських банків при кредитуванні масштабних інвестиційних проектів.

удосконалено:

- методичний підхід до розподілу ризиків між банками, які спільно фінансують інвестиційні проекти, що дозволяє оптимізувати структурування фінансових ресурсів проекту; оцінки кредитоспроможності позичальника (проектної компанії); організації моніторингу цільового використання кредитів для виконання конкретних робіт проекту;

- методичний підхід до визначення критеріїв оптимальності спрямування кредитних ресурсів банку в інвестиційні проекти, який заснований на визначенні чистого дисконтованого прибутку банку від кредитування певних інвестиційних проектів, присутніх на відповідному міжбанківському ринку;

- методичний підхід до динамічної оцінки складових банківського портфеля інвестицій в реальний сектор економіки, який, на відміну від існуючих, ґрунтується на положеннях теорії реальних опціонів та дає змогу визначити вартість проектів під впливом динамічно поновлюваної інформації з метою оптимізації структури портфеля;

- методичний підхід до розподілу кредитних ресурсів банківських установ в умовах невизначеності, який заснований на теорії нечітких множин та враховує невизначеність показників наявності ресурсів у банках, потреб у

кредитних ресурсах інвесторів та значень вартості одиниці кредитного ресурсу для певного інвестиційного проекту.

дістали подальшого розвитку:

- визначення поняття «міжбанківський ринок інвестиційних проектів», під яким пропонується розуміти сукупність економічних відносин, пов'язаних з процесами розподілу та перерозподілу банківських ресурсів для фінансування інвестиційних проектів (як нових, так і тих, що вже є складовими портфелю реальних інвестицій банків-учасників ринку).

Практична значущість НДР. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що комплекс запропонованих моделей та методичних розробок щодо функціонування міжбанківського ринку проектів соціально-економічного розвитку може бути використаний комерційними банками для становлення, формування та функціонування як регіонального, так і національного міжбанківського ринку проектів.

Впровадження результатів НДР в навчальний процес:

Результати дослідження впроваджені в навчальний процес ХІБС УБС НБУ та використовуються при викладанні таких дисциплін «Проектний аналіз» (Тема 5. Фінансування інвестиційних проектів), «Управління проектами» (Тема 6. Планування ресурсів та витрат проекту), «Інвестиційне кредитування» (Тема 3. Організація банківського інвестиційного кредитування, Тема 10. Управління ризиками при інвестиційному кредитуванні), «Проектне фінансування» (Тема 8. Фінансове забезпечення інвестиційних проектів).

Залучення студентів до виконання НДР:

У проведення аналізу літературних джерел з обраної проблематики приймали участь 2 студенти; 5 студентів приймали участь у визначенні показників ефективності кредитування інвестиційних проектів.

Апробація результатів науково-дослідної роботи. Основні результати роботи над науково-дослідною темою було апробовано шляхом:

- участі у VI Міжнародній науково-практичній конференції «Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика» (м. Суми, 2011 р.);

- участі у VI та VII Міжнародних науково-практичних конференціях «Банківська система України в умовах глобалізації фінансових ринків» (м. Черкаси, 2011 р., 2012 р.);

- участі у II Міжнародній науково-практичній конференції «Досягнення вищої школи – 2011» (м. Софія, Болгарія, 2011 р.);

- участь у VII Міжнародній науково-практичній конференції «Наукова індустрія європейського континенту» (Прага, 2011);

- участь у VII Міжнародній науково-практичній конференції «Інтеграція України у європейський та світовий фінансовий простір» (Львів, 2012);

- підготовки до друку 12 наукових статей;

- проведення міжкафедральних круглих столів за результатами окремих етапів роботи згідно з календарним планом зі створенням проміжних звітів з метою вирішення проблемних питань та обговорення отриманих результатів (січень 2012, червень 2012, грудень 2012, листопад 2013 р.).

У виконанні НДР брало участь 3- кандидати наук, 3 – аспірати, 1 – здобувач.

8. Діагностика системної стабільності на основі макроекономічних та пруденційних показників (0113U002195)

Науковий керівник: директор ХІБС УБС НБУ (м. Київ), д.е.н., проф. Тридід Олександр Миколайович

Термін виконання: січень 2013 – грудень 2014 р.

Актуальність наукового дослідження. Банківська система належить до однієї з найдинамічніших сфер економіки та найважливішою складовою механізму реалізації відтворювальних відносин. Ступінь її стійкості значною мірою характеризує стан економіки в цілому та здатність відповідати за своїми зобов'язаннями і забезпечувати прибутковість на рівні, достатньому для нормального функціонування у конкурентному середовищі. За таких обставин вимоги до стабільності банківської системи та окремого банку значно підвищуються. Це і обумовлює необхідність вирішення завдання створення відповідної системи.

Розбудова механізму забезпечення фінансової стабільності потребує системного підходу до всіх складових фінансової системи у їх взаємодії та під впливом зовнішніх факторів, породжених глобалізаційними процесами, що забезпечить досягнення синергетичного ефекту.

Мета дослідження є розвиток теоретичних основ й розробка науково-обґрунтованих рекомендацій щодо забезпечення стабільного розвитку банківської системи на основі макроекономічних та пруденційних показників.

Об'єктом дослідження є банківська діяльність.

Предметом дослідження є теоретичні, методологічні та практичні засади формування та удосконалення інструментарію діагностики системної стабільності.

Основні результати та їх новизна.

1. Визначено сутність фінансової стабільності розвитку банку з погляду об'єднуючих ознак розкриття такої сутності (насамперед, це рівноважний стан тренду показника банківської діяльності за окремим її напрямом). Це дає можливість підкреслити двоїстий характер діяльності банків та розглядати різні прояви фінансової стабільності банку за однаковим підходом. Таке подання фінансової стабільності банку надає можливості уникнути неоднозначності в трактуванні фінансової стабільності банку зважаючи на те, що види банківських інститутів, їх кількість, функції змінюються відповідно до певних етапів розвитку банківської системи та змісту трансформаційних процесів, впливу інтеграційних процесів, які обумовлюють стан та динаміку світового економічного розвитку в цілому, способи організації діяльності банківських установ при існуванні суттєвих відмінностей в інституціональному забезпеченні, досконалості банківського права, нагляду, контролю та регулювання.

Надано кількісний вираз якісній за значенням характеристиці стабільності розвитку банку.

Враховано значення фактору часу у визначення поняття «стабільність» та

«стійкість».

2. Стабільність банківської системи – комплексна характеристика стану банківської системи, при якому реалізується її сутність і призначення в економічній системі країни, адекватно та ефективно виконуються її функції, а також забезпечується спроможність підтримувати рівновагу та відновлювати стан після зовнішніх потрясінь чи посилення диспропорцій, будь-яких відхилень від безпечних параметрів, спричинених кризовими явищами (спадом економіки, фінансовою кризою, трансформацією економіки тощо).

Невпинний динамічний розвиток означає неможливість зафіксувати раз і назавжди стан фінансової стабільності і потребує наявності механізмів самокоригування, спроможних виявляти ризики, обмежувати та усувати диспропорції, перш, ніж вони призведуть до розбалансування. Таким чином, забезпечення фінансової стабільності потребує системного підходу до всіх складових фінансової системи у їх взаємодії та під впливом зовнішніх факторів, породжених глобалізаційними процесами.

3. Розкрито методичні основи аналізу фінансової стабільності банку. Встановлено наявність різних підходів щодо проведення такого аналізу. Обговорено переваги та недоліки за кожним окремим підходом щодо аналізу фінансової стабільності банку. Доведено наявність взаємозв'язку між окремими різновидами аналізу фінансової стабільності банку. Як підсумок проведеного теоретико-методичного узагальнення окремих аспектів фінансової стабільності розвитку банку визначено пріоритетні завдання щодо забезпечення такого їх розвитку. Для забезпечення фінансової стабільності за доцільним є подальше вдосконалення:

- підходів стосовно визначення оцінки фінансової стабільності окремого банку;
- узагальнення системи показників фінансової стабільності банків у цілому.

4. Отримані результати свідчать про те, що класичні регулярні методи оптимізації є ефективним інструментарієм для вирішення задач управління фінансовими показниками діяльності банку. В результаті дослідження перевірено, що при постановці та розв'язанні задачі оптимізації показників конкретного банку з метою покращення його позиції у рейтингу групи банків-конкурентів є суттєва необхідність при математичному описі задачі будувати та обов'язково враховувати коректні обмеження на варійовані змінні.

При формалізації задачі оптимізації доцільно формувати функцію-цілі при вирішенні задачі покращення фінансових показників діяльності банку з метою наближення фінансових показників діяльності банку до «еталонних» для підвищення рейтингу свого банку на відповідний відсоток з метою покращення його позиції в загальному рейтингу банків.

Практична значущість НДР. Остаточні результати дослідження будуть рекомендовані для практичного використання на базі банківських установ м. Харкова, а також Управління Національного банку України в Харківській області.

Впровадження результатів НДР в навчальний процес.

Одержані результати дослідження широко використовуються в навчальному процесі Харківського інституту банківської справи УБС НБУ при викладанні дисциплін: «Гроші та кредит» (тема 14 «Теоретичні засади діяльності комерційних банків», тема 15 «Центральні банки в системі монетарного управління та банківського регулювання»), «Банківські операції» (тема 18. Операції із забезпечення фінансової стійкості банку), «Центральний банк та грошово-кредитна політика» (тема 7 «Банківський нагляд», тема 9 «Грошово – кредитна політика»), «Банківський нагляд» (тема 4 «Банківський нагляд на основі оцінки ризиків», «Управління фінансовою стабільністю банку» (тема 1 «Теоретичні основи фінансової стабільності банку», тема 4 «Сучасні умови фінансової стабільності банків», тема 5 «Моделювання системи управління фінансовою стабільністю банків»))

Залучення студентів до виконання ІНДР (кількість, тематика, використання матеріалів у дипломних роботах, статтях, конкурсних роботах)

У дослідженні приймали участь 3 студенти результатом чого стало публікація 3 статей.

Апробація результатів науково-дослідної роботи. Основні положення результатів наукового дослідження доповідались, обговорювались і отримали схвальну оцінку на науково-практичних конференціях, серед яких:

- Міжнародна науково-практична конференція «Знання. Економіка. Суспільство» (червень, 2013 р.).

- I Международная научно-практическая конференция «Актуальные проблемы развития экономических, финансовых и кредитных систем» ФГАОУ ВПО «Белгородский государственный национальный исследовательский университет» (вересень, 2013).

- I Міжнародна науково-практична конференція «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики» (м. Харків, ХІБС УБС НБУ, 26-27 вересня 2013 року).

- За результатами роботи опубліковано 10 статей.

- Передбачено публікація монографій (Самородов Б.В. – IV кв. 2014 року; Погореленко Н.П. – III кв. 2014 року; Тридід О.М., Сидоренко О.М. – I кв. 2014 року; Азаренкова Г.М., Головка О.Г. – IV кв. 2014 року).

У виконанні НДР брало участь 3 – доктори наук, 1 – докторант, 2 – кандидат наук.

III. МОНОГРАФІЇ

Азаренкова Г.М. Посткризовий розвиток фондового ринку: світові тенденції та національні особливості : монографія / Азаренкова Г.М., Шкодін І.В., Соболев В.М., Іващенко М.В., Дубницький В.Ю. – К.: УБС НБУ, 2013. - 278 с.

У монографії на основі інституційної та синергетичної методології комплексно досліджено розвиток світового фондового ринку в посткризовий період. З'ясовано та узагальнено причини та сутність фінансово-економічних криз та визначено, що кризи є невід'ємною складовою розвитку фінансово-економічної системи й становлять перехід до нової фази економічного циклу.

Розкрито тенденції руху фінансових ресурсів на фондових ринках розвинених країн та країн, що розвиваються та визначено, що найбільш небезпечними ризиками фінансової дестабілізації є невизначеність трендів розвитку світової економіки, посилена волатильність ринків внаслідок збереження (а в деяких країнах навіть посилення) спекулятивної спрямованості фінансової системи. Виявлено, що на сучасному етапі зберігається низка небезпек та ризиків порушення фінансової стабільності вітчизняного фондового ринку, пов'язаних як з потужними негативними зовнішніми шоками, так й з невіршеними проблемами вітчизняної економіки.

Для наукових працівників, викладачів, студентів та широкого кола зацікавлених читачів

Шкодін І.В. Самоорганізація фондового ринку в умовах глобальної невизначеності : монографія / І. В. Шкодін. – К.: УБС НБУ, 2013. - 459 с.

Обґрунтовано методологічний підхід до комплексного дослідження еволюції фондового ринку, який базується на синергетичних принципах нелінійності, нестабільності, нерівноважності та ієрархічної багаторівневості розвитку інститутів фондового ринку на основі двох нерозривних процесів самоорганізації та організації (управління), загальною метою яких є цілісне впорядкування інституціональної структури фондового ринку

Гуманітарна складова вищої економічної освіти у вимірах ХХІ століття: монографія / [Дороніна М.С., Корабльова Н.С., Лисяк В.М., Світлична В.В., Топалова С.О., Тридід О.М., Чистіліна Т.О., Юрченко Л.І. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Тридіда О.М. – К.: УБС НБУ, 2013. – 323 с.

Перетворення гуманізації освіти фактично на одну із глобальних проблем сучасності зумовлює необхідність переорієнтації вітчизняної вищої освіти на засади гуманістичної парадигми. На сьогодні в вітчизняній освітній практиці між вимогами гуманізації, як стратегічного напрямку розвитку вищої освіти та існуючими реаліями зберігається значна дистанція. Її подолання надасть

системі вищої освіти можливість успішно реалізувати свою місію в нових цивілізаційних умовах.

Пропонована читачеві монографія присвячена визначенню теоретичних та практичних засад гуманоцентричної переорієнтації вітчизняної вищої економічної освіти, як головної передумови підвищення якості професійної підготовки. Авторами розкрито й актуалізовано критерії та принципи гуманітаризації освітнього процесу у новому вимірі, розроблено результативний механізм побудови гуманоцентрично орієнтованого навчально-виховного процесу в освітньому закладі економічного профілю з урахуванням досвіду Університету банківської справи Національного банку України та Поліського державного університету (Республіка Білорусь).

Сословський В.Г. Активізація участі банків у інвестиційному кредитуванні реального сектора економіки : монографія / В. Г. Сословський, О. В. Москаленко - К.: УБС НБУ, 2013. - 200 с.

Монографію присвячено дослідженню ключових теоретичних та методичних положень щодо активізації участі банків у кредитуванні інвестиційної діяльності підприємств. У роботі досліджено роль та функції банків у фінансовому забезпеченні інвестиційної діяльності; проаналізовано сучасний стан та особливості банківського кредитування інвестиційної діяльності підприємств та визначені науково-методичні аспекти, що сприятимуть активізації участі банків у досліджуваному процесі. Запропоновані теоретико-методичні підходи поглиблюють і розширюють коло досліджень сучасної економічної науки і практики з проблем банківського кредитування інвестиційної діяльності в умовах інформаційного середовища.

Монографія орієнтована на науковців, викладачів, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів, а також пропонується до використання фахівцями різних рівнів у практичній діяльності банків

S. Kavun, R., Brumnik. Management of corporate security: new approaches and future challenges. Monograph / [editorial Denis Galeta, and Miran Vrsec]. – Ljubljana: Institute for Corporate Security Studies, 2013. - 318 p.

Today some world tendencies of enterprise development in more spheres of their activities are inseparably being link with the use of achievements of modern science and engineering. Besides, all achievements and some employees' activities on these enterprises are somewhat interconnected, which leads to creation of some usage sphere, named insiders activity. In addition, these tendencies are more urgent in compare with virus activity, because these tendencies give more losses for enterprises than virus activity. Therefore, we have some task of insider detection on the enterprise.

Модели оценки и анализа сложных социально-экономических систем: монографія. Розділ: Множинний метод оцінки рівня економічної безпеки підприємств / [Трийд О.М., Кавун С.В., Зима О.Г.] ; под ред. докт. экон. наук, проф. В.С. Пономаренко, докт. экон. наук, проф. Т.С. Клебановой, докт. экон. наук, проф. Н.А. Кизима. – Х. : ИД «ИНЖЭК», 2013. – 664 с.

Для одержання кількісної оцінки ефективності системи економічної безпеки підприємства (СЕБП) можна використовувати рейтингові показники, які враховують множину розподілів окремих компонент за рівнями ієрархії. Однак, використання подібних показників для СЕБП має деякі труднощі. Тому, виникає необхідність у розробці нових методів оцінки рівня ЕБП - множинний метод оцінки рівня ЕБП, для якого наведено математична формалізація, результати моделювання, аналіз висновків.

Досвід співробітництва вищих навчальних закладів та підприємств в розробці спеціалізованих програмних продуктів для економічного факторного аналізу. Інтеграція освіти, науки та бізнесу: монографія / [Трийд О.М., Дубницький В.Ю., Кобилін А.М., Шубіна С.В.] ; за ред. А.В. Череп. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2013. – 264 с.

Монографія спрямована на розгляд проблем інтеграції освіти, науки та бізнесу під дією глобалізації, а також можливості їх впливу на формування соціального та економічного добробуту. Зокрема, висвітлюються основні завдання інтеграційного процесу щодо поєднання праці, капіталу, інформації, сфер впливу інтелектуального та фінансового капіталів.

Для науковців, підприємців, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів і студентів.

IV. СВДОЦТВА ПРО РЕЄСТРАЦІЮ АВТОРСЬКИХ ПРАВ

1. «Програмна система для розрахунку економічних нормативів регулювання банківської діяльності засобами евклідової та інтервальної арифметики з використанням засобів мобільного зв'язку – «НІМ» (Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір, №50065, від 08.07.2013 р.)

Автори: к.т.н., ст. наук.співр. Дубницький В.Ю., к.т.н., доц.Кобилін А.М.

Програмна система для розрахунку економічних нормативів регулювання банківської діяльності засобами евклідової та інтервальної арифметики з використанням засобів мобільного зв'язку – «НІМ» призначена для обчислення економічних нормативів банківської діяльності з використанням засобів мобільного зв'язку та інтервальної арифметики. Програма створена з використанням середовища програмування Microsoft Visual Studio 2010 Express for Windows Phone на мові програмування C#.

Особливістю програмної системи є її можливість бути використаною в будь-яких умовах: в процесі бізнесових перемовин, у разі відсутності доступу до комп'ютерів, системи Wi-Fi, таке інше. Для її використання необхідно мати телефон під керуванням операційною системою Windows Phone 7.5. Крім того телефон повинен мати емкісний екран, з підтримкою мультисенсорного вводу (мультітач), з можливістю не менш як чотирьох одночасних дотиків. Діагональ екрана може бути різною, але дозвіл повинен бути 480x800 пікселів.

В процесі роботи система обчислює показники банківської діяльності затверджені на даний час Національним банком України. Використання інтервальної арифметики дає можливість аналізувати фінансовий стан банку за будь яких умов поінформованості про їх значення.

2. «Програмна система для розрахунку індикаторів економічної безпеки підприємства з використанням інтервальної арифметики та засобів мобільного зв'язку – «НІМ-2» (Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір, №50747, від 19.08.2013 р.)

Автори: к.т.н., ст. наук.співр. Дубницький В.Ю., к.т.н., доц. Кобилін А.М.

«Програмна система для розрахунку індикаторів економічної безпеки підприємства з використанням інтервальної арифметики та засобів мобільного зв'язку – «НІМ-2» призначена для виконання розрахунків, пов'язаних з аналізом та перспективним плануванням рівня економічної безпеки підприємства. Програма забезпечує виконання розрахунків у двох варіантах. У варіанті Евклідової (класичної) арифметики, яку необхідно використовувати на стадії аналізу діяльності підприємства за минулий плановий період, та у варіанті інтервальної арифметики, яку необхідно використовувати на стадії планування діяльності підприємства у майбутньому плановому періоді.

Використання інтервальної арифметики може розглядатися як реакція на швидкоплинні зміни у зовнішньому економічному середовищі. Ці зміни, як правило, мають нестохастичну невизначеність.

Програма створена з використанням середовища програмування Microsoft Visual Studio 2010 Express for Windows Phone на мові програмування C#.

Особливістю програмної системи є її можливість бути використаною в будь-яких умовах: в процесі експрес-аналізу даних, бізнесових перемовин, у разі відсутності доступу до комп'ютерів, системи Wi-Fi, таке інше. Для її використання необхідно мати телефон під керуванням операційною системою Windows Phone 7.5. Крім того телефон повинен мати ємкісний екран, з підтримкою мультисенсорного вводу (мультітач), з можливістю не менш як чотирьох одночасних дотиків. Діагональ екрана може бути різною, але дозвіл повинен бути 480x800 пікселів.

В процесі роботи система обчислює загально прийняті показники економічної безпеки підприємства. Використання інтервальної арифметики дає можливість аналізувати показники економічної безпеки підприємства за будь яких умов поінформованості про їх значення.